

Meri Ahonen
Anne Puustinen

Ammattikorkeakouluopiskelijoiden kokemuksia kiusaamisesta opintojensa aikana

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi (AMK)
Tekijä/Tekijät	Meri Ahonen ja Anne Puustinen
Työn nimi	Ammattikorkeakouluopiskelijoiden kokemuksia kiusaamisesta opintojensa aikana
Toimeksiantaja	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk
Vuosi	2024
Sivut	59 sivua, liitteitä 6 sivua
Työn ohjaaja(t)	Olli Rissanen

TIIVISTELMÄ

Tässä opinnäytetyössä kartoitetaan Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa, Savonlinnan kampuksella opiskelevien korkeakouluopiskelijoiden kiusaamiskokemuksia. Työ on toteutettu Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kanssa. Työn tarkoituksena oli kartoittaa Savonlinnan kampuksella opiskelevien opiskelijoiden aiempia kiusaamiskokemuksia, korkeakouluaikojen kiusaamista, kiusaamisen muotoja, kiusaamisen mahdollisia vaikutuksia hyvinvointiin sekä puuttumismenetelmiä.

Kartoitus toteutettiin Webropol-verkkokyselylomakkeella. Työ toteutettiin kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimusmenetelmällä.

Suurin osa kyselyn kysymyksistä olivat suljettuja kysymyksiä, muutama avoin kysymys sisällytettiin kyselyyn, jotta vastaajat voivat halutessaan kuvailla kokemuksiaan yksityiskohtaisemmin. Vastaajia oli kaikkiaan 79.

Vajaa puolet vastaajista, 34 %, olivat kyselyn mukaan kokeneet kiusaamista korkeakouluopintojen aikana. Yli puolet vastaajista taas eivät olleet kokeneet kiusaamista. Kiusaamista kokeneista vastaajista suurin osa kertoi kohdanneensa satunnaista kiusaamista. Vähemmistö kiusaamista kohdanneista vastaajista kertoi tulleen kiusatuksi vuoden tai useamman verran.

Työssä käsitellään myös kiusaamisen ennaltaehkäiseviä näkökulmia, vaikutuksia hyvinvointiin sekä tekijöitä, mitkä voivat mahdollisesti altistaa kiusaamiselle.

Asiasanat: kiusaaminen, kiusaamiselle altistavat tekijät, hyvinvointi, ennaltaehkäisy

Degree title	Bachelor of social services
Author (authors)	Meri Ahonen and Anne Puustinen
Thesis title	Bullying experiences of students in University of Applied Sciences during their studies
Commissioned by	South-Eastern Finland University of Applied Sciences Xamk
Time	2024
Pages	59 pages, 6 pages of appendices
Supervisor	Olli Rissanen

ABSTRACT

In this thesis we survey the bullying experiences of university students studying at the Savonlinna campus of South-Eastern Finland University of Applied Sciences, XAMK. The work was carried out in collaboration with XAMK University of Applied Sciences, and the survey was carried out using an online questionnaire.

The questionnaire included questions about bullying experiences, both prior to university studies and on-going experiences, forms of bullying, possible effects of bullying on well-being and what kind of intervention methods were possibly used to stop the bullying.

Most of the questions in the survey were close-ended questions. A few open questions were included in the survey to allow respondents to describe their experiences in more detail, if they so wished. There were 79 respondents in total.

According to the survey, more than half of the respondents had not experienced bullying during their university studies. Among the respondents who experienced bullying, the majority stated that they encountered it occasionally. A minority of the respondents who faced bullying reported being bullied for a year or more.

This thesis also examines aspects of bullying prevention techniques, its effects on well-being and factors that can potentially increase vulnerability to bullying.

Keywords: bullying, prevention of bullying, well-being

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	KIUSAAMINEN ILMIÖNÄ	7
2.1	Kiusaamisen määritelmä	7
2.2	Kiusaamisen muodot	8
2.3	Kiusaamiselle altistavat tekijät, kiusatun näkökulmasta.....	9
2.4	Kiusaamiselle altistavat tekijät, kiusaajan näkökulmasta	10
3	KIUSAAMINEN KORKEAKOULUISSA.....	12
4	KIUSAAMISEN VAIKUTUKSET HYVINVOINTIIN	15
4.1	Hyvinvointi	15
4.2	Kiusaamisen seuraukset hyvinvoinnin kannalta	16
5	KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISY	18
5.1	Ennaltaehkäisy yhteisöllisestä näkökulmasta	18
5.2	Ennaltaehkäisy yksilöllisestä näkökulmasta	19
6	OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TARKOITUS	20
7	TOIMEKSIANTAJA.....	20
8	MENETELMÄT	21
9	TULOKSET.....	21
10	POHDINTA.....	42
10.1	Luotettavuus ja eettisyys	43
10.2	Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet	44
10.3	Puuttua vai eikö puuttua? Siinä vasta kysymys	48
	LÄHTEET.....	51

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Webropol-kyselylomake

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kiusaamiskokemuksia. Kartoitus toteutettiin Webropol-verkkokyselylomakkeella, kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä. Kyselyyn sai vastata kaikki Savonlinnan kampuksella opiskelevat, alasta riippumatta.

Kyselyn laatimisessa olemme käyttäneet mallina Kettusen ja Mielosen (2015) opinnäytetyöhön laadittua kyselylomaketta.

Kiusaaminen korkeakouluopiskelijoiden kesken kiinnostaa molempia, sekä omakohtaisten kokemusten vuoksi että muiden kokemuksia kuullessa. Koulu-kiusaamisesta puhuttaessa keskitytään lähtökohtaisesti lasten ja nuorten välillä tapahtuvaan kiusaamiseen tai työpaikkakiusaamiseen, vaikka kiusaaminen valitettavasti voi jatkua myös korkeakouluissa aikuisten opiskelijoiden kesken.

Korkeakouluopiskelijoiden kiusaamiskokemuksia olisi tärkeää kartoittaa enemmänkin. Vaikkakin opinnäytetöitä ja pro-gradu tutkimuksia aiheeseen liittyen löytyy, niin pidempiaikaisia tutkimuksia aiheesta on tehty merkittävästi vähemmän kuin lasten ja nuorten välisestä kiusaamisesta tai työpaikalla tapahtuvasta kiusaamisesta. Tutkimusten puutteellisuuden huomasi aloittaessamme keräämään sopivaa lähdemateriaalia opinnäytetyötä varten.

Kiusaaminen on aiheena aina ajankohtainen, niin kauan kun sitä esiintyy. Opinnäytetyössämme pyrimme selvittämään, kuinka moni Savonlinnan kampuksella opiskelevista korkeakouluopiskelijoista on kokenut kiusaamista, kuinka kiusaaminen mahdollisesti eroaa aikuisten keskuudessa, jos laisinkaan. Onko kiusaamista mahdollista ennaltaehkäistä, ja millä keinoin. Kuinka kiusaamiseen voidaan puuttua, kun kyseessä on kuitenkin itsenäisiä aikuisia. Vaikka kiusaamisen käsityksen ymmärtäisivätkin kaikki, ovatko teot ja niiden motiivit yhtä mustavalkoisia. Aina tosielämän tilanteet eivät ole niin helposti tulkittavissa. Uppoudutaan mielikuvissamme hetkeksi seuraavaan esimerkkitapaukseen:

Marraskuinen iltapäivä opettajan työhuoneessa, jossa keskustellaan 25-vuotiaan Timon kanssa Emman kiusaamiskokemuksista. Timo ja Emma ovat opiskelleet samassa vuosiryhmässä puolentoista vuoden ajan. Emma kertoo Timon nimittävän Emmaa, aina tämän lähestyessä Timoa. Ja kuinka Timo jatkuvasti sulkee Emman ulkopuolelle omasta kaveriporukastaan, vedoten Emman mukaan siihen, ettei vaan "jaksakaan Emmasta". Emma kertoo miten Timon kommentit tuntuvat vaikuttavan myös muiden ryhmäläisten asenteisiin negatiivisesti, eikä kukaan oikein tunnu tykkävän Emmasta. Emma kertoo, miten vaikeaa hänen on löytää ryhmää ryhmätöitä varten, ja toivookin että voisi tehdä vastaavat tehtävät yksin, koska ryhmän etsiminen ahdistaa liikaa...

2 KIUUSAAMINEN ILMIÖNÄ

Kiusaamista tapahtuu huolimatta ihmisten iästä, sukupuolesta tai muusta tekijästä. Voidaan uskoa, että kiusaamista on käytetty vallankäytön välineenä läpi ihmiskunnan historian, ainakin tarkoitusperiltään. Kiusaamisen perimmäinen tarkoitus on alistaa. Kiusaamisen menetelmät ovatkin voineet ihmisten ja siviilisaation kehityksen myötä muuttua hienovaraisemmiksi ja huomaamattomimmiksi. Vaikka kiusaamisen keinot ovatkin miten huomaamattomia tahansa, ovat tekojen seuraukset kiusattujen hyvinvoinnille silti aivan yhtä vahingoittavia. Jotta ihminen saadaan alistumaan, on tekojen oltava toistuvia, satuttavia ja hajottavia. (Kaski & Nevalainen 2017, 9.)

2.1 Kiusaamisen määritelmä

Onko kiusaaminen väkivaltaa? Tätä kysymystä on puitu yhteiskunnallisesti viime vuosien ajan enemmän ja enemmän. Väkivalta terminä voi tuntua voimakkaalta tavalta tulkita kiusaamista, etenkin kun väkivalta-termiä tunnutaan käytettävän kiusaamisen kannalta useimmiten kuvaamaan vain raaimpia tapauksia. Esimerkiksi Koskelan surmassa uutisoidessa väkivalta termiä käytettiin kuvailemaan tekojen raakuutta (Hirvonen & Koskela 2021). Uutisoinnista voisi saada käsityksen, että vaikka uhrin kiusaamista olisi esiintynyt pidempään, niin kulminoitui se väkivaltaiseksi vasta henkirikoksen seurauksena.

Kiusaamisen määritelmää pyritään jatkuvasti laajentamaan sitä mukaa, mitä enemmän kouluttaudumme ja perehdymme aiheeseen. Kiusaamiseksi ei lasketa enää pelkästään fyysistä vahingoittamista, vaan tietoisuus mitä kiusaaminen todella on laajentunut ymmärtämään myös kiusaamisen huomaamattomampia menetelmiä. (Salmivalli 2024, 15-20.)

Kiusaamisen määritelmän täyttää toiminta, joka on toistuvaa, tahallista ja toista vahingoittavaa. Yksittäinen toisen haukkuminen ei täytä kiusaamisen määritelmää, vaikka voikin teoltaan olla satuttava tai loukkaava. (Kaski & Nevalainen 2017, 11.)

Saarikoski (2006) käsitteli kirjassaan kulttuurisen väkivaltatutkimuksen teemaa, jossa hän toi esille eri tutkijoiden näkökulmia, millä tutkijat pyrkivät selittämään väkivaltaa terminä. Hän pohti kuinka eri tutkijoiden teetättämät tutkimukset vaikuttavat väkivallan käytön juurisyiden ja määritelmien välisiin yhteyksiin. Koetaanko kiusaajan tekoja kiusaamisena, jos kyseisen yhteisön kulttuuri ei omaksu tai määrittele tekoja kiusaamiseksi, tai entä jos kyseessä onkin ”viallinen yksilö” joka ei voi hyvin, eikä voi näin ollen ymmärtää tekojensa haitallisuutta ulkopuoliselle. Koetaanko väkivallan ja kiusaamisen teot ymmärrettävänä osana historiaa, tekoina, mitkä piti hankalissa tilanteissa vain tapahtua, vai oliko silti kyse ihmisten omasta aikaansaannoksesta, väärinteosta, jotka mahdollisesti yksi ihminen oikeutti. Onko kyse kiusaamisesta, vai ymmärtämättömyydestä. Sillä mitkä kiusaamisen juurisyöt ovat, sekä kuinka määrittelemme kiusaamisen, on vaikutuksia siihen, kuinka koemme voivamme puuttua tapahtuvaan kiusaamiseen. Jos kiusaamisen koetaan olevan opittua, esimerkiksi negatiivinen ennakkoluulo tiettyä ihmisryhmää kohtaan, voidaan kiusaamiseen vaikuttaa opettamalla ja kehittämällä kiusaajan ennestään opittuja haitallisia asenteita. Jos taas kiusaamisen koetaan selittyvän biologisista syistä, voi tuntua lannistavammalta löytää ratkaisua johonkin, mikä on tietyllä tapaa koodattu ihmisen olemukseen. (Saarikoski 2006, 133–139.)

2.2 Kiusaamisen muodot

Kiusaamista esiintyy monissa eri muodoissa; psyykkisenä, fyysisenä, sosiaalisena, seksuaalisena, omaisuuden vahingoittamisena tai nettikiusaamisena. Kiusaamista voi tapahtua niin tiedostetusti kuin tiedostamatta. On kuitenkin tyypillisempää, että kiusaaminen on tiedostettua. Kiusaaminen ei aina ole näkyvää, ja voikin tapahtua hyvin salakavalasti katseiden alla. Ulkopuolelle jättäminen, epäoikeudenmukaisesti toiminen, tai tietyt ja eleet, jonka merkitykset vain kiusaaja ja kiusattu ymmärtävät. Sosiaalinen media mahdollistaa hyvin erityyppistä kiusaamista, kuin mitä kasvotusten tapahtuva kiusaaminen. Verkon välityksellä tapahtuvalla kiusaamisella voidaan vakavasti hankaloittaa kiusatun vapaa-ajalla tapahtuvaa palautumista. (Kaski & Nevalainen 2017, 11–17.) Kiusausmenetelmiksi on eroteltu myös suora ja epäsuora uhkailu. Suora uhkailu on hyvin sanansa mukainen, sanallista uhkailua kasvotusten, ja epäsuoraa uhkailua voidaan toteuttaa anonyymina verkossa. (Cowie & Myers 2016.)

Kiusaaminen voi ilmetä myös naljailuna ja piikittelynä, nöyryyttämisenä, suostumattomuutena yhteistyöhön, sivuuttamisena tai aliarvostamisena. Kiusaaja voi myös pukea tekonsa tai sanansa huumorin varjoon. (Roth ym. 2023, 207.)

Salmiwalli (2024) käyttää verkkokiusaamisen sijaan termiä digitaalinen kiusaaminen. Tähän kiusaamisen menetelmään on havahduttu sosiaalisen median aikakauden alusta lähtien, oli kyse sitten vihapuheesta tai maalittamisesta. Maalittamisella tarkoitetaan, kun sosiaalisen median alustalla useampi ihminen ottaa kiusaamisen kohteekseen tietyn ihmisen tilin, jonka julkaisuja kommentoidaan ikävästi, julkaisuja ilmiannetaan tilin poistamisen toivossa, tai henkilölle lähetetään paljon yksityisviestejä, jotka ovat sisällöltään tyypillisesti ilkeitä, ahdistavia tai uhkaavia. Jotta voidaan puhua digitaalisesta kiusaamisesta, tulee toiminnan olla pitkäjänteisempää kuin yksi ikävä kommentti. Pohtimisen arvoista on, voidaanko yhtä ikävää julkaisua pitää kiusaamisena, jos julkaisu jää elämään ja sitä jaetaan aktiivisesti pidemmän ajanjakson ajan, useamman ihmisen taholta. (Salmiwalli 2024, 128–133.)

2.3 Kiusaamiselle altistavat tekijät, kiusatun näkökulmasta

Valitettavasti ei ole olemassa mitään yksiselitteistä kaavaa, jonka avulla voitaisiin ennustaa, kuka joutuu kiusaamisen kohteeksi. On kuitenkin pystytty selvittämään joitain yhteneväisiä tekijöitä, jotka voisivat mahdollisesti selittää, ketkä valikoituvat kiusaamisen kohteeksi.

Bathian (2023) mukaan kiusaamisen kohteeksi voivat valikoitua henkilöt, jotka koetaan uhkaaviksi tai jollain tavalla erilaisiksi muusta ihmisjoukosta. Erilaisia tekijöitä voivat olla mm. seksuaalinen suuntautuminen, etninen tausta, ulkonäölliset piirteet tai enemmistöstä eroavat aatteet. (Bathia 2023.)

Satri (2015) käsittelee kirjassaan herkkyyden ja kiusaamisen mahdollisia yhteyksiä; altistaako herkkyys kiusaamisen kohteeksi joutumista. Herkkyys itsessään ei ole suoranainen ennuste sille, joutuuko ihminen kiusatuksi. Satri käsittelee herkkyyttä kiusatun näkökulmasta, jota avataan mm. tietynlaisena alttiutena voimakkaammille tunnereaktioille, joiden avulla kiusaajan on helpompi tulkita omien tekojen vaikutusta kiusattuun. Herkkyyteen voidaan liittää usein

myös kiltteys, empaattisuus ja hyvätapaisuus. Nämä piirteet voivat edesauttaa kiusaajaa, jos kiusattu pyrkii yli ymmärtämään tai huomioimaan kiusaajan tunteet omien kokemustensa yli. (Satri 2015, 43–45.)

Ihmisen herkkyys voi mahdollisesti vaikuttaa tämän kokemuksiin siitä, mitkä tilanteet tai teot koetaan kiusaamisena. Kaski ja Nevalainen (2017) tuovat kirjassaan esille, kuinka yksilöllisiä kiusaamiskokemukset ovat, ja mitä olisi tärkeää huomioida kiusaamiskokemuksia tulkitessa. On hyvä muistaa, kuinka kaksi ihmistä voivat tulkita samankaltaisen tilanteen, kahdella hyvin eri tapaa. Sanat mitkä satuttavat yhtä, voivat tuntua kepeältä vitsailulta toisen korvaan, tai kuinka toinen kokee ulkopuolisuuden tunnetta jäädessään ryhmäprojektista ulkopuolelle, toisen kokiessa helpotusta samasta tilanteesta. Yksilölliset taustat, erilaisine elämän kokemuksineen, muokkaavat mm. käsityskykyämme, selviytymismallejamme ja arvomaailmaamme, jotka taas ohjaavat sitä, millä tapaa koemme ja ymmärrämme ympärillämme toimivaa maailmaa. Joskus myös tarkoitusperiltään hyvät ja toivotut toimet voivat toisesta osapuolesta tuntua kiusaamiselta, jos tämä kokee niiden kyseenalaistavan kulttuuriin sidonnaisia ajatus- tai toimintamalleja, esim. maat missä tehdään aktiivista työtä naisten aseman vahvistamiseksi. Tällöin on tärkeää tunnistaa, kumpi osapuoli on todella kiusatun asemassa. (Kaski & Nevalainen 2017, 71–75.)

2.4 Kiusaamiselle altistavat tekijät, kiusaajan näkökulmasta

Kenellä on kyvykkyyttä alkaa kiusaamaan toista, tai onko oikeastaan kyse kyvykkyydestä? Kaskin ja Nevalaisen mukaan on jopa virheellistä ajatella, että kiusaajana voisi toimia vain tietyn profiilin omaava henkilö. Onkin siis hyvä huomauttaa, että kiusaajana voi tietysti toimia lähes kuka tahansa, persoonasta tai piirteistä riippumatta. Suurin tekijä onkin motivaatio eli miksi kiusaaja alkaa kiusaamaan. Kiusaaja voi toivoa toimillaan kääntävän huomion pois itsestään tai suojaavansa itsensä kiusatuksi tulemiselta. Ilkeys ja empaattisuuden puute voivat heikentää kiusaajan käsityskykyä omien toimien vahingollisuudesta. Muita mahdollisia motivoivia tekijöitä kiusaamiselle voi olla myös hyväksynnän hakeminen, perinteiden tai omien tavoitteiden vaaliminen, kauteellisuus tai katkeruus. (Kaski & Nevalainen 2017, 43–70.)

Kiusaajaa voi motivoida halu olla valta-asemassa ja hallita. Kiusaajan tavoitellessa tiettyä imagoa tai mainetta, edellyttää tämä tyypillisesti, että kiusaajalla on ulospäinsuuntautunut persoona. Koulumenestys ja oman edun ajaminen toisen kustannuksella voivat olla kiusaamisen taustalla olevia tekijöitä. Kiusaajilla voi olla hyvin usein korkea sosiaalinen kognitio eli vahva ymmärrys sosiaalisia suhteita kohtaan, jonka avulla kiusaaja pystyy pitämään kiinni tietynlaisesta statuksesta tai hierarkkisesta asemastaan. (Bathia 2023.)

Xiaon & Wongin (2013) teettämässä tutkimuksessa Hong Kongin yliopisto-opiskelijoiden kokemaa verkkokiusaamista kohtaan Xiao ja Wong huomasivat, että niin ikä kuin sukupuoli voivat olla merkittäviä ennustavia tekijöitä siihen, kuinka todennäköisesti henkilö kykeni kiusaamaan muita opiskelijoita verkon välityksellä. Vanhemmat opiskelijat, ketkä olivat ikänsä myötä mahdollisesti kognitiivisesti ja emotionaalisesti älykkäämpiä kuin nuoremmat opiskelijat, ryhtyivät epätodennäköisemmin kiusaamaan ketään. Vastoin Xiaon ja Wongin odotuksia, naisopiskelijoilla oli taipumusta kiusata enemmän kuin miesopiskelijoilla. Naisille tyypillisempiä kiusaamismuotoja on verbaalinen kiusaaminen, jota on mm. epäsuotuisa juoruilu, nimittely, syrjintä ja ahdisteleva viestittely. Tällaisia kiusaamismuotoja on jossain määrin helpompi toteuttaa verkossa, kuin kasvotusten. Kaikista suurin tekijä, jolla voitiin arvioida henkilön kykenevyyttä kiusaamiseen, oli Xiaon ja Wongin mukaan motivaatio. Opiskelijat ketkä hamusivat valtaa, huomiota tai muiden kanssa opiskelijoiden hyväksyntää, olivat huomattavasti alttiimpia kiusaamaan muita opiskelijoita. (Xiao & Wong 2013, 56–57.)

Vastuuttomasti verkossa käyttäytyvästä aikuisesta voi kehittyä kiusaaja. Teikaistut ”feikkiprofiilit”, muiden uhkailu, halventaminen, kunnianloukkaaminen ja mustamaalaaminen sekä muiden kuvien luvaton julkaiseminen voivat kertoa kiusaamisesta. On taas tärkeää huomioida, että kiusaaminen on pitkäjänteistä ja kohdistuvaa toimintaa, yksittäiset vihakommentit eivät kerro systemaattisesta kiusaamisesta. Tunnistettavaa verkkokiusaamiseen osallistuneen kiusaajan käytöksessä on salamyhkäisyys. Vahva pyrkimys pitämään tekonsa mahdollisimman hyvin salassa kaikilta, lukuun ottamatta muilta mahdollisilta kiusaajilta. Kiusaaja voi olla haluton kertomaan verkkokäyttäytymisestään, ja jopa ärsyyntyä, jos kokee, että aiheesta esitetään liian tungettelevia kysymyk-

siä. Kiusaajalla voi olla useampia tilejä, anonyymeja profileja tai tilejä, jotka eivät vaikuta kuuluvan kiusaajalle itselleen, joiden avulla voidaan lähettää kiusatulle häiritseviä viestejä. (Turan ym. 2011.)

Heikot tunnetaidot voivat altistaa kiusaamiselle. Kiusaajan kykenemättömyydestä käsitellä omia voimakkaasti latautuneita tai patoutuneita tunteita terveellä tavalla voi altistaa kiusaajan purkamaan tunteitaan ulkopuolisiin ihmisiin kiusaamisen keinoin. (Roth ym. 2023, 206–210.)

3 KUSAAMINEN KORKEAKOULUISSA

Kiusaamisen ilmeneminen aikuisten korkeakouluopiskelijoiden kesken voi olla hyvinkin hankalasti havaittavissa ulkopuolisen silmin. Opinnot ovat paljolti vapaaehtoisia ja vastuu osallistumisesta on paljolti opiskelijalla itsellään, jolloin esimerkiksi lisääntyneistä poissaoloista ja niiden juurisyistä, on miltei mahdotonta juontaa minkäänlaisia johtopäätelmiä. Jotta kiusaaminen pystytään tunnistamaan ja tunnustamaan kiusaamiseksi, olisi oleellista pystyä vastaamaan kysymykseen *kuinka kiusaaminen meidän sisäisessä yhteisössämme määritellään?* Määritelläksemme kiusaamisen terminä, on myös aiheellista tarkastella kiusaamisen alkuperää eli syytä, miksi kiusaamista tapahtuu. Selitelläänkö tai vähätelläänkö kiusaajan tekoja normien, kulttuurillisten tai jopa biologisten syiden varjolla (Saarikoski 2006, 133–134).

Klassisia esimerkkejä tällaisesta olisi, varmasti meille useammalle tutut fraasit *ihmiset ovat nykyisin niin herkkänahkaisia, mitään ei saa nykyisin sanoa, tai naiset ratkaisevat ongelmat juttelemalla, miehet nyrkeillä*. Kuinka monesti on lapsuudessa kuultu kaikkien aikojen klassikko *pojat on poikia*. Näillä lentävillä lauseilla tuntuu valitettavan usein olevan kiusaamista puolustava tai perusteleva rooli. Voiko aikuisten harrastamaan kiusaamista kuitenkin perustella sillä, että miehet nyt vaan ovat miehiä, tai että jonkun pitäisi kasvattaa paksumpi nahka. Jos yksilön kokemus on se, että häntä kiusataan, voiko enemmistö silti kokea oikeudekseen väittää vastaan?

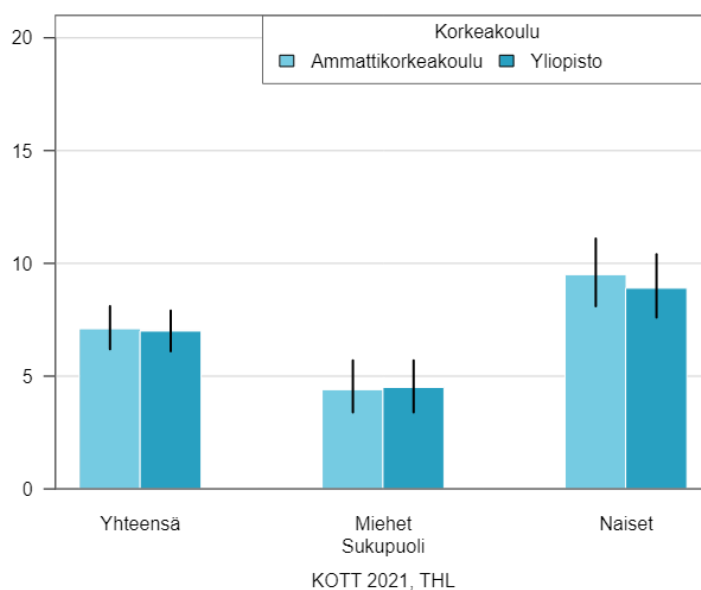
Aikuisten välinen kiusaaminen näyttäytyy mm. valheellisten ja haitallisten juurujen ja/tai valheiden levittämisenä, jolloin joku yksilö tai ryhmä otetaan ”maailtuksen” eli mustamaalaamisen kohteeksi. Kiusaamista on myös syrjimin,

ryhmästä poissulkeminen, oleellisen informaation panttaaminen tai omimalla kunnian muun tekemästä työstä. Kiusaamisen kohde voi olla heikommassa asemassa kiusaajansa nähden, esimerkiksi työmaailmassa, jolloin kiusaamiseen puuttuminen voi tuntua haasteelliselta, jollei jopa mahdottomalta. (Bathia 2023.) Paulinin (2019) teettämässä tutkimuksessa, koskien korkeakouluopiskelijoiden kokemaa kiusaamista Lapin yliopistossa, nostettiin vastaajien kesken voimakkaimmin esille ulkopuolisuuden tunteen merkitys, ja kuinka ulkopuolelle jättäminen koettiin kiusaamisena. Paulinin teettämässä kyselyssä ei mainittu ulkopuolelle jättämistä erikseen kiusaamisen muotona, mutta avoimissa kysymyksissä vastaajat nostivat sen useamman kerran esille kiusaamiskokemuksia jakaessaan. (Paulin 2019, 66.)

Vuonna 2011 Turanin ym. toteuttamassa tutkimuksessa selvitettiin Istanbulilaisten yliopisto-opiskelijoiden verkkokiusaamiskokemuksia. Kyselyyn osallistuneista 579 opiskelijasta yli puolet (n=346) vastaajista olivat kohdanneet verkon välityksellä tapahtuvaa kiusaamista. Vastaajat olivat iältään 18–30-vuotiaita. Tutkimuksessa huomioitava yksityiskohta, että verkkokiusaamista esiintyi oikeastaan vain, kun kiusaamista esiintyi myös reaali maailmassa. Pelkkää verkkoon sijoittuvaa kiusaamista esiintyi siis harvemmin. (Turan ym. 2011.) Tätä puoltaa myös Salmiwallin (2024) käsitellessään digitaalista kiusaamista. Vuonna 2008 teetetyt tutkimuksen mukaan, verkossa tapahtuvasta lasten ja nuorten välisestä kiusaamisesta suurin osa kiusaajista ovat olleet kiusatun tuttuja, jopa 80 % tapauksista ovat olleet saman koulun oppilaita. (Salmiwalli 2024, 129.)

Kiusaamisen esiintyvyyttä korkeakouluopiskelijoiden parissa on tutkittu terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2021 teettämän korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimuksessa (KOTT), jonka mukaan arviolta noin 7 % ammattikorkeakouluopiskelijoista oli kokenut kiusaamista muiden opiskelijoiden taholta satunnaisesti tai usein. Tutkimuskutsu lähetettiin 12 000 satunnaisesti valituille korkeakouluopiskelijoille, jotka kuuluivat tutkimuksen 18–34-vuotiaiden kohdejoukkoon. Tutkimukseen osallistui kaikista kutsun saaneista 53 % (n=6258), joista ammattikorkeakouluopiskelijoiden osuus oli 49 % (n=2925) ja yliopisto-opiskelijoiden osuus 56 % (n=3333). (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021.)

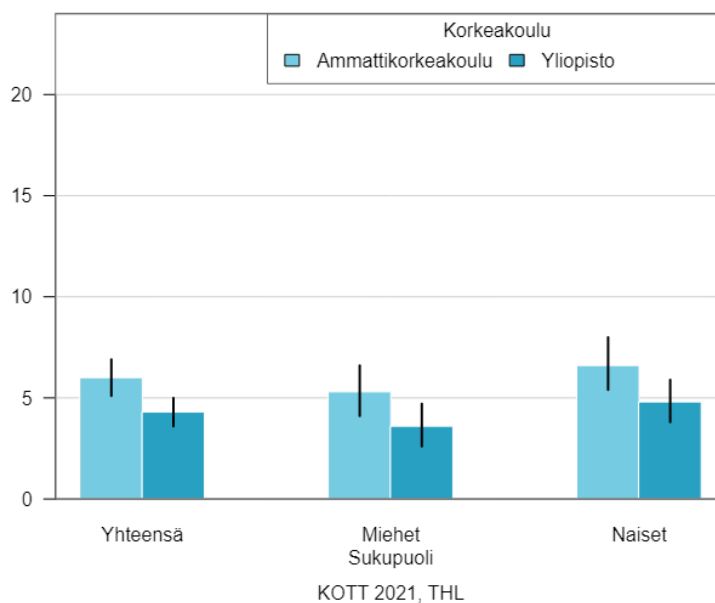
Kokenut kiusaamista opiskelijoiden taholta satunnaisesti tai usein (%)

Kuva 1. KOTT 2021 – Tilastokuvio. Kokenut kiusaamista opiskelijoiden taholta satunnaisesti tai usein (%) (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2021).

Kuvan 1. tilastotaulukosta voidaan huomata merkittäviä eroavaisuuksia naisten ja miesten välisistä kiusaamiskokemuksista korkeakoulussa. Kyseisen tutkimuksen mukaan naiset kokevat miehiä enemmän kiusaamista muiden opiskelijoiden taholta. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2021.)

Kokenut kiusaamista henkilökunnan taholta satunnaisesti tai usein (%)

Kuva 2. KOTT 2021 – Tilastokuvio. Kokenut kiusaamista henkilökunnan taholta satunnaisesti tai usein (%) (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2021).

Opettajien toimesta tapahtuvasta kiusaamisesta kokemuserot eivät ole yhtä voimakkaasti sukupuolittuneet, vaikkakin naisten osuus on tässäkin isompi. Kuvien 1. ja 2. molemmissa tilastoissa kiusaamista tunnutaan koettavan enemmän ammattikorkeakoulun puolella kuin mitä yliopiston, poikkeuksena kuvan 1. miesten osuus, jossa yliopistossa opiskelevat miehet olivat kokeneet hieman enemmän kiusaamista muiden opiskelijoiden taholta, kuin ammattikorkeakoulussa opiskelevat miehet. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2021.)

4 KIUUSAAMISEN VAIKUTUKSET HYVINVOINTIIN

Kiusaamisen haitallisia vaikutuksia ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ei voi lähteisiin nähden mitenkään kieltää. Kiusaamisesta harvemmin, jollei koskaan, seuraa mitään hyvää hyvinvoinnin näkökulmasta. Kiusaamiskokemukset kulkevat pahimmillaan ihmisen mukana läpi tämän elämän, vaikuttaen kiusatun useisiin elämän osa-alueisiin, ihmissuhteista työsuhteisiin. Ihmisen oma minäkuva eli käsitys itsestään, voi muokkautua myös kiusaamiskokemusten myötä negatiivisemmaksi. (Kaski & Nevalainen 2017, 10.)

4.1 Hyvinvointi

Hyvinvointi on terminä tavoittanut tärkeän aseman nyky-yhteiskunnassa. Voisi jopa sanoa, että termi hyvinvointi on hyvinkin ”trendaava” eli ajankohtainen tällä hetkellä, niin sosiaalisessa mediassa kuin reaali maailmassa. Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin merkityksen ihmisen elämän laadun kannalta on havahduttu viimeisimpien vuosikymmenien harppauksittain. Mitä hyvinvointi on?

Yksinkertaistetusti ihmisen hyvinvoinnin perustana on tyytyväisyys oman elämän laatua kohtaan. Tekijöitä, jotka vaikuttavat ihmisen tyytyväiseen on useita, ja ne muodostuvat monista elämän eri osa-alueiden toimivuudesta. Minkälaisia mahdollisuuksia ihmiselle tarjotaan, voiko ihminen olla oma itsensä, tuoda itseään vapaasti esille muiden nähden, minkälainen sosiaalinen tukiverkosto ihmisellä on, kuinka terve on, onko yhteiskunnan näkökulmasta kykenevä ja osallinen kansalainen. Hyvinvoinninkäsitykset voivat erota alakohtaisten näkemysten myötä. Sosiaalialan ja terveysalan hyvinvoinnin määritelmä voi erota toisistaan, kun kunkin osapuolen huomio kiinnittyy eri elämän osa-alueisiin tai tekijöihin. (Konkka 2018, 27–30.) Terveysalan ammattilainen

voikin vastaanotollaan todeta ihmisen voivan kokonaisvaltaisesti hyvin, jos ihmisen vaikuttaa perusterveeltä, kun taas sosiaalialan ammattiedustaja voi kokea saman ihmisen hyvinvoinnin olevan vaarassa, koska hän on taloudellisesti kurjassa tilanteessa.

4.2 Kiusaamisen seuraukset hyvinvoinnin kannalta

Kiusaamiskokemukset vaikuttavat ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin heikentävästi. Kiusatun henkilön riski sairastua masennukseen, sydän- ja verisuonisairauksiin tai ahdistukseen lisääntyy. Kiusaaminen voi vaikuttaa heikentävästi myös yksilön HPA-akseliin (hypotalamus-aivolisäke-lisämunaiskuoriakseli), joka säätelee stressinsietokykyyn vaikuttavia hormoneja. Lisääntynyt stressi ja heikentynyt stressinsietokyky voi vaikuttaa taas heikentävästi unenlaatuun, ja näin ollen lisätä uniongelmia ja siitä aiheutuvaa väsymystä. Kiusaamisella voi olla negatiivisia vaikutuksia niin kiusattuun kuin kiusaajaan itseensä. (Bathia 2023.)

Kiusaamisesta voi seurata epäluottamusta niin itseään kuin maailmaa kohtaan. Kiusaaminen voi musertaa ihmisen oman oma-arvontunnon. Ajatukset omaan pystyvyyteen ja kyvykkyyteen liittyen ovat voineet kiusauksen seurauksena vääristyä, ja ihminen voi todella uskoa olevansa huonompi tai vajavai-sempi kuin muut. Vääristyneet käsitykset itsestä ja omasta pystyvyydestä voivat peilaantua ihmisen rohkeuteen kokeilla uusia asioita, tai pahimmillaan tämä jättää tavoittelematta itselleen tärkeitä unelmia ja haaveita. Epäluottamus voi viedä luottamuksen myös muita ihmisiä kohtaan, kun luotto ihmisten hyvyteen on kiusaamiskokemusten myötä menetetty. Luottamuksen puute voi näyttäytyä mm. työpaikalla valtavana kontrollin tarpeena, läheisessä ihmis-suhteessa toisen aikeiden jatkuvana epäilynä tai parisuhteiden vilkkaampana vaihteluna. (Kaski & Nevalainen 2017, 18–31.)

Yksinäisyys on mielentilana saman aikaisesti ihmiselle yksinkertainen ymmärtää, suurin osa meistä, on jollain tapaa varmasti jossain kohtaa elämässään kokenut olleensa yksinäinen. Yksinäisyyttä ei selitä mikään yksi tekijä, vaan syitä voi olla useita. Yksinäisyyttä koetaan tyypillisesti, kun ihminen kokee joutuvansa hankalien tai käsittelemättömien tunteiden ja ajatusten kanssa yksin, eikä sosiaalinen tukiverkosto ole laadullisesti tai määrällisesti riittävä. Yksin

kiusaaminen ei siis välttämättä selitä tätä ilmiötä, vaan kokemukseen voi vaikuttaa muut mielenterveyteen liittyvät häiriöt, mm. masennus, ahdistuneisuus-häiriö tai kasvukipuiluun liittyvää ymmärrystä itsestä, ja kuinka yksin ihminen loppujen lopuksi on maailmassa, omine ainutlaatuisine kokemuksineen. Myös muuttuvat elämäntilanteet voivat laukaista yksinäisyyden tunteen, ja pelko siitä, että on ainoa, joka on kokenut vastaavia tilanteita. Useat kiusatut ovat kuitenkin kertoneet kokeneensa yksinäisyyttä. Samoin luotettavien ystävien puute oli vuonna 2024 teetetyn, 40 maata kattavan, tutkimuksen mukaan, universaali kokemus kiusattujen kesken. Näistä yhteyksistä ei voida kuitenkaan vielä päätellä, joutuuko ihminen kiusatuksi ystävien puutteesta tai yksinäisyydestä, tai tuleeko ihmisestä yksinäinen puhtaasti kiusaamisen seurauksena. Ihmisellä on luontainen kaipuu sosiaaliseen verkostoon ja ryhmään kuulumiseen, joka tekee yksinäisyydestä tunteena hankalan käsitellä, etenkin yksin. (Salmiwalli 2024, 174–177.)

Verkossa tapahtuvan kiusaamisen vaikutukset voivat heijastua voimakkaammin vapaa-aikaan, kuin muun koulussa tai kasvotusten tapahtuvan kiusaamisen. Verkossa kiusaamista kohdanneen oireilut voivat näyttäytyä ärsyyntymisenä tai ahdistumisena elektronisia laitteita ja niiden arkisia toimintoja kohtaan. Se kuinka häiritseväksi kiusattu kokee kiusaamisen, vaikuttaa väylät, jota kiusaamiseen käytetään. Esimerkiksi, vastaanottaako kiusattu hänelle henkilökohtaiseen numeroon osoitettuja häiritseviä viestejä, vai kirjoitetaanko hänestä häiritseviä kommentteja julkisen kuvan kommenttiosioon. Elektroniset laitteet ja niissä käytettävät sovellukset voivat aiheuttaa verkkokiusaamista kohteelle mm. ahdistusta, hermostuneisuutta tai ärsyyntymistä. Niinkin yksinkertainen kuin viestin vastaanottaminen, voi aiheuttaa voimakasta epävarmuutta. Epävarmuus voi aiheuttaa välttelevän reaktion, tai pakonomaisen tarpeen tarkkailla jatkuvasti eri medioiden alustoja ja ilmoituksia. Pahimmillaan kiusattu on haluton tai hermostunut menemään kouluun paikan päälle. (Turan ym. 2011.)

Saamisen (2016) tutkimuksessa, joka käsittelee korkeakoulukiusaamisen yhteyttä opiskelijoiden opiskelukykyyn ja opintomenestykseen, tarkasteltiin opiskelijoiden opintomenestystä opintojen etenemisen ja oman henkilökohtaisen arvioinnin kautta, sekä opiskelujen otteen suhteen. Yllättävää oli, että kiusaa-

jat olivat opintopisteiden suhteen edistyneet opinnoissaan ripeää tahtia, vaikkakin kiusaajat eivät välttämättä itse olleet tyytyväisiä etenemistahtiin, tai arvioivat koulumenestyksensä heikommaksi kuin mitä se todellisuudessa oli. Kiusaamista kokeneet opiskelijat arvioivat opintojensa etenevän heidän omia ennako-odotuksiansa huonommin. Tutkimuksen mukaan positiivisin kuva opiskelukyvyyistä ja opiskelumenestyksestä oli opiskelijaryhmällä, jolla ei ollut kiusaamiskokemuksia. Tutkimuksen mukaan kiusaamisella oli negatiivisia vaikutuksia opiskelijoiden ryhmäytymiseen ja uupumiseen, ala valinnan tyytyväisyyteen sekä opintomenestykseen. (Saarinen 2016, 58–59.)

5 KUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISY

Turvallinen oppimisympäristö ei välttämättä ole jotain, mikä kuitenkaan tapahtuisi itsestään luonnostaan, vaan voi vaatia koko yhteisöltä tiettyjä toimenpiteitä. Turvallisen tilan rakentaminen ja ylläpitäminen on koko ryhmän ja yhteisön vastuu. Olemalla turvallisia aikuisia toinen toisillemme, voidaan madaltaa kiusatun tai kiusaajan kynnystä kertoa tapahtuvasta kiusaamisesta, ja hakea sitä myöten apua ja tukea tilanteen ratkaisemiseksi.

5.1 Ennaltaehkäisy yhteisöllisestä näkökulmasta

Erilaisia ohjelmia kiusaamisen puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn löytyy kyllä laadittuna, tosin ne on tyypillisesti suunnattu lapsille ja nuorille. Toki ohjelmista voitaisiin löytää aikuiskoulutukseen mahdollisesti hyödynnettäviä keinoja ja menetelmiä, mutta eivät välttämättä toimi suoraan lainattuna aikuisten parissa. KiVa Koulu – ohjelma on yksi harvoja menetelmiä, jonka vaikuttavuudesta on tutkittua tietoa. (Salmivalli 2024, 246–247.) Ohjelmalla pyritään sitouttamaan koko kouluyhteisö luomaan koulukiusaamisen vastaista kulttuuria erilaisin menetelmin (KiVa Koulu 2024). On toki tärkeä huomioida, että toimintamallit ja vuorovaikutussuhteet opettajien ja täysi-ikäisten opiskelijoiden välillä eroavat alaikäisten oppilaiden suhteen. Nämä tekijät vaikuttavat väistämättä siihen, kuinka opettajat pystyvät kiusaamistilanteisiin puuttumaan.

Ryhmässä on tärkeää käydä avointa keskustelua siitä, mitä pidetään yhteisöllisesti hyväksyttävänä tai epäasiallisena käytöksenä, ja on hyvä nostaa esille yksilön vastuuta siitä, kuinka jokainen on vastuussa sovittujen sääntöjen ja oh-

jeistuksien noudattamisesta. Yhteiset pelisäännöt auttavat tunnistamaan kiusaamisen merkkejä. Mitä paremmin yhteisön jäsenet tunnistavat epäasiallista käyttäytymistä tai toimintaa, sitä ennakoivammin voidaan puuttua mahdolliseen kiusaamiseen. Johdon, sekä muun henkilökunnan, on tärkeää vahvistaa sovittuja yhteisiä pelisääntöjä omalla toiminnallaan ja puheillaan. (Työterveyslaitos 2024.) Yhteisön toimimalla sääntöjen ja ohjeistuksien mukaisesti pitkäjänteisesti, voitaisiin vahvistaa opiskelijoiden uskoa ja luottamusta siihen, että kiusaamistilanteisiin voidaan vaikuttaa ja puuttua.

Ihmisarvo ja sen tunnustaminen ovat kiusaamisen ennaltaehkäisemisen näkökulmasta ensiarvoisia piirteitä. On yhteisöllisesti tärkeää huolehtia jokaisen ihmisarvosta, oli kyse omastamme tai muiden. Ihmisarvoa ei voi kukaan määrittellä itsestään itselleen sopivaksi, vaan sen on toteuduttava jokaisen kohdalla. Sille ei tule määrittellä mitään erillistä kriteeristöä, jonka täytyessä ihminen ansaitsee sen osalleen. Ihmisarvon on oltava oletus. (Saarikoski 2006, 126–127.)

5.2 Ennaltaehkäisy yksilöllisestä näkökulmasta

Yksilön näkökulmasta on oleellista pohtia, minkälaiset tekijät voisivat olla sellaisia, jotka altistavat kiusaamiskokemuksille tai kenties suojaavat niiltä. Terve omanarvontunto auttaa luomaan rajoja hyväksyttävästä käytöksestä, sekä madaltaa kynnystä puuttua epäasialliseen käytökseen. Liiallista kiltteyttä voi joku taas hyväksikäyttää. (Viljamaa 2023, 238–239.)

Isoimpina tekijöinä kiusaamista ennaltaehkäisevässä näkökulmassa nähdään tunnelukutaidot, jotka auttavat ihmistä tulkitsemaan sosiaalisia tilanteita, sekä vahvistamaan yksilön kykeneväisyyttä omien tunteiden käsittelyssä ja hallinnassa. Psykkinen resilienssi eli psykkinen joustavuus auttaa ihmistä navigoimaan haastavissa tilanteissa, joissa tunteet ja ajatukset ovat kuormittuneita. Tunnetaitoja opetellaan tyypillisesti läpi elämän, eikä kukaan meistä synny rautaisena tunnelukutaito-osaajana. (Roth ym. 2023, 10–11.)

Hallintakeinot auttavat ihmistä selviytymään stressaavista tai traumaattisista tilanteista. Hallintakeinot ovat opittuja, joten niiden vahvuus tai heikkous riippuu paljolti jokaisen yksilöllisistä kokemuksista. Keinoilla voidaan rauhoittaa

itseään, tai pyrkiä toimimaan ratkaisukeskeisesti mm. pyytämällä apua tai keskustelemalla aiheesta. (Salmiwalli 2024, 114–115.)

Kaiken oppimisen lähtökohtana toimii turvallisuus, tunne siitä, että olet yksilönä turvassa omana itsenäsi, ja pystyt luottamaan yhteisösi tarjoamaan tukeen. Virheistä ei leimata tai nöyrytetä, vaan virheet ovat oppimisenpaikkoja, johon saadaan koko yhteisön ehdoton tuki ja turva. Hyvillä vuorovaikutus- ja tunnelukutaidoilla mahdollistetaan ratkaisukeskeinen toimintakulttuuri, jossa monimutkaistenkaan tilanteiden selvittäminen ei muodostu ongelmaksi. (Roth ym. 2023, 220–225.)

6 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TARKOITUS

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa kysely korkeakouluopiskelijoiden kiusaamiskokemuksista. Kyselyn tulosten tavoitteena on kartoittaa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa opiskelevien opiskelijoiden kiusaamiskokemuksia. Pääkysymys opinnäytetyölle on, esiintyykö kiusaamista Savonlinnan kampuksella.

Alakysymysten avulla haluttiin kartoittaa tarkemmin kiusaamiskokemuksia. Minkä tyyppistä kiusaamista opiskelijat ovat kohdanneet? Kuka tai ketkä ovat toimineet kiusaajina? Kuinka kiusaamiseen on puututtu? Millä tapaa kiusaaminen on vaikuttanut kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin?

Tutkimustietoa voivat hyödyntää niin korkeakoulun henkilökunta, kuin korkeakouluopiskelijat kiusaamista koskevia teemoja reflektoidessaan. Opinnäytetyössä pyritään pohtimaan myös keinoja, joilla voisi mahdollisesti ennaltaehkäistä kiusaamisen esiintymistä.

7 TOIMEKSIANTAJA

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu tunnetaan myös lyhenteeltä Xamk. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululla on neljä kampusta; Kouvolassa, Kotkassa, Mikkelissä ja Savonlinnassa. Opiskelijoita on kaikilla kampuksilla yhteensä yli 12 000, joista noin 1500 opiskelee Savonlinnan kampuksella. Xamk työllistää tuhat asiantuntijaa. Xamk tarjoaa koulutuksia sosiaali- ja terveystalouteen, liiketalouteen, turvallisuusalalle, tekniikkaan ja metsätalouteen,

merenkulkuun ja logistiikkaan, matkailu- ja ravitsemusalalle, muotoiluun ja restaurointiin, pelialalle sekä tieto- ja viestintäteknologiaan. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu tekee yhteistyötä työelämän ja kumppaneiden kanssa elinvoiman ja kansainvälisyyden vahvistamiseksi. (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu s.a.) Elina Ylönen, opiskeluhyvinvoinnin asiantuntija, toimi opin- näytetyön työntilaajana Xamkillä.

8 MENETELMÄT

Työ toteutettiin kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimusmenetelmällä. Kvanti- tatiivisella tutkimusmenetelmällä tulkitaan ja kuvataan tutkimuksen aihetta ti- lastojen ja numerojen kautta. Tämän tutkimuksen tulokset analysoidaan nu- meerisesti, ja vastaukset ovat tarvittaessa luokiteltu, jotta tuloksia voidaan ver- rata eri ryhmien kesken. (Jyväskylän yliopisto 2024.) Kyselyssä kerättiin myös yksityiskohtaisempaa tietoa vastaajien kiusaamiskokemuksista, joista avointen kysymysten vastaukset on avattu sellaisenaan ja monivalintakysymysten tu- lokset ilmoitetaan numeraalisin vastausmäärin.

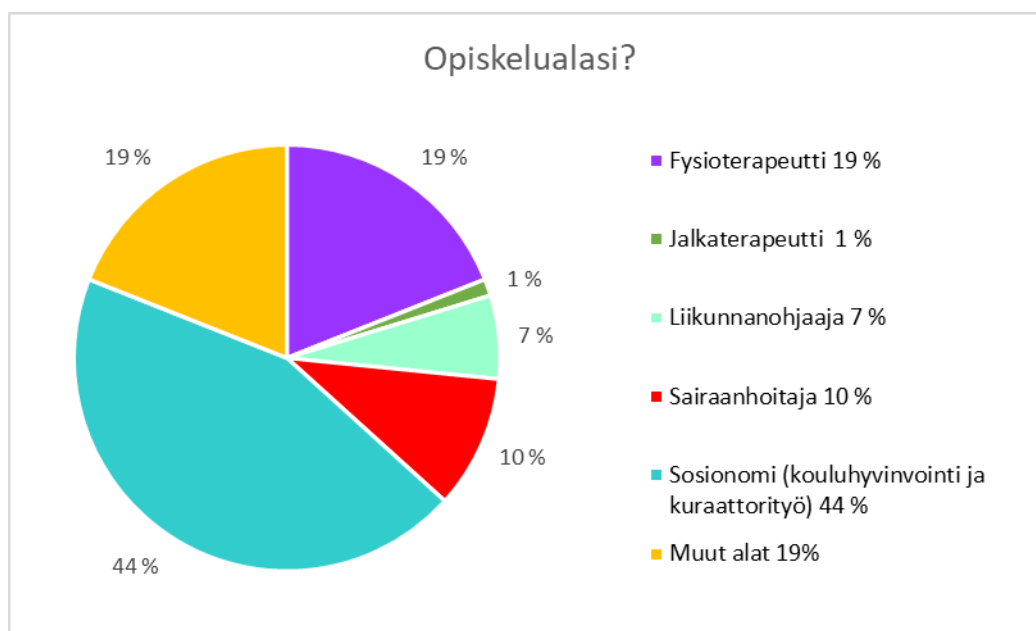
Webropolin suodatustyökalulla pystyimme myös tarkastelemaan vastauksia ryhmittäin, mm. naisten ja miesten vastauksien mahdollisista eroavaisuuksista, sosiaali- terveysalan opiskelijoiden ja muiden alojen opiskelijoiden vas- tauksien eroista. Kysely luotiin Webropol-palveluun, johon vastaukset myös kerättiin. Käytimme tuloksien analysointia varten Webropolin ilmaisversion ra- portointi ja suodatus ominaisuutta. Diagrammikaavioiden suunnittelussa ja to- teutuksessa käytimme Microsoft Excel-ohjelmistoa.

9 TULOKSET

Vastaajia kyselyyn oli yhteensä 79 (N=79). Tulokset käydään läpi kysymys kerrallaan. Kyselyyn vastanneista enemmistö oli naisia (n=57).

Vastauksia on luokiteltu naisten ja miesten osalta, sekä sosiaali- ja terveysalo- jen ja muiden alojen opiskelijoiden osalta. Sosiaali- ja terveysalan opiskelijo- den vastaustuloksiin on sisällytetty kaikkien sosionomi-, sairaanhoitaja-, liikun- nanohjaaja-, fysioterapeutti- ja jalkaterapeuttiopiskelijoiden vastaukset. Mui- den alojen vastaustuloksiin on sisällytetty turvallisuusalan tradenomien, sekä biotekniikan- ja rakennustekniikan insinöörien vastaukset.

1. Opiskelualasi.

Kuva 3. Opiskeluala.

Kuvassa kolme on eriteltyä vastaajien opiskelualat. Opiskelualoilta kyselymme tavoitti parhaiten sosionomi- ja fysioterapeutin opiskelijat. Sosionomiopiskelijoita oli vastanneista 43 % (n=34). Fysioterapeuttiopiskelijoita vastasi kyselyyn 18 % (n=14). Sairaanhoitajaopiskelijoita oli vastanneista 10 % (n=8). Jalkaterapeuttiopiskelijoita 1 % (n=1). Liikunnanohjaajaopiskelijoita 6 % (n=5).

Muun alan opiskelijoihin luetellaan kuuluviksi turvallisuusalan tradenomit, biotekniikan- ja rakennustekniikaninsinöörit. Opiskelijoiden tarkempaa määrää ei erotella, jotta vastaajia ei tunnisteta. Muun alan opiskelijoita oli vastaajista 15.

”Muu, mikä?” osioon vastanneista 3 % (n=2) ilmoittivat opiskelevansa ylempää ammattikorkeakoulututkintoa, sosiaali- ja terveysalalla. Vastaajamäärän pienen vuoksi, emme erottele aloja tarkemmin, anonyymiuuden takaamiseksi. ”Muu, mikä” osion vastaajat tullaan laskemaan sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden vastaustuloksiin.

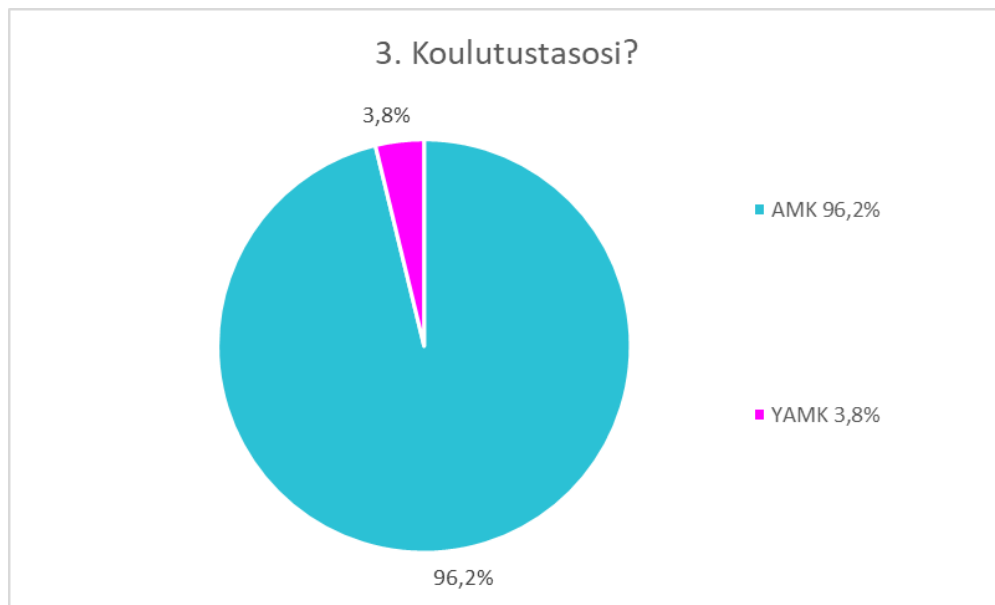
2. Minkä vuoden opiskelija olet?

Kuva 4. Minkä vuoden opiskelija.

Kuvan 4. vastanneista 37 % (n= 29) ovat ensimmäisen vuoden. Toisen vuoden opiskelijoita vastanneista on 38 % (n=30). Kolmannen vuoden opiskelijoita 19 % (n=15), neljännen 5 % (n=4), ja yliajalla opiskelee 1 % (n=1).

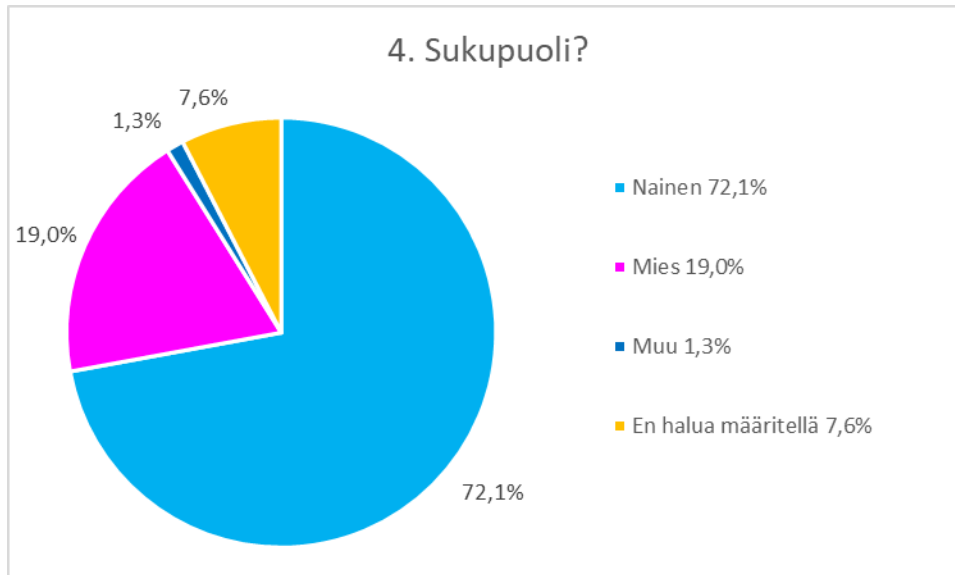
3. Koulutustasosi

Kuva 5. Koulutustaso.

Kuvan 5. vastanneista 96 % (n=76) opiskelee ammattikorkeakoulussa ja 4 % (n=3) opiskelee ylempässä ammattikorkeakoulussa.

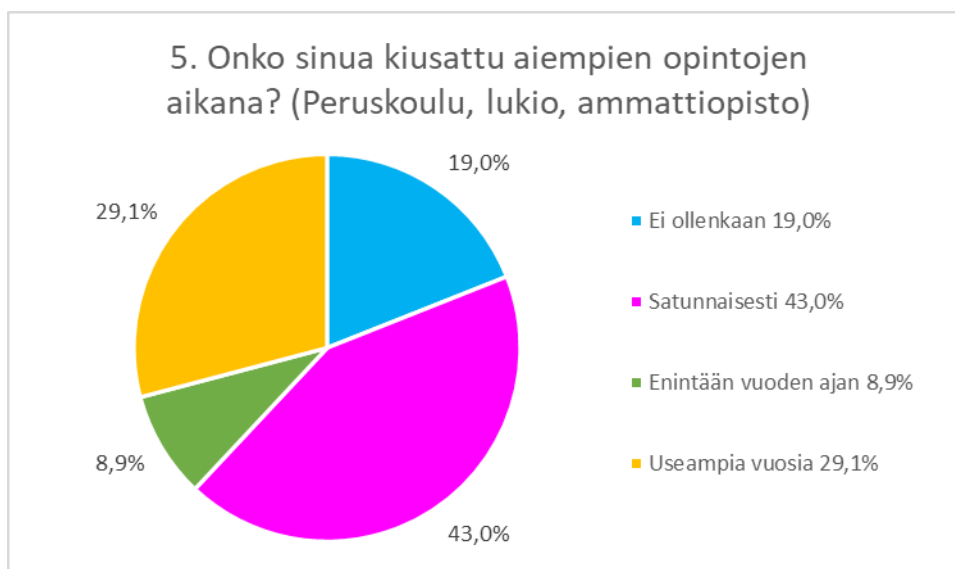
4. Sukupuoli

Kuva 6. Sukupuoli.

Kuvan 6. vastanneista 72 % (n=57) olivat naisia. Miehiä 19 % (n=15), muu 1 % (n=1) ja 8 % (n= 6) ei halunnut määritellä sukupuolta.

5. Onko sinua kiusattu aiempien opintojen aikana? (Peruskoulu, lukio, ammattiopisto)

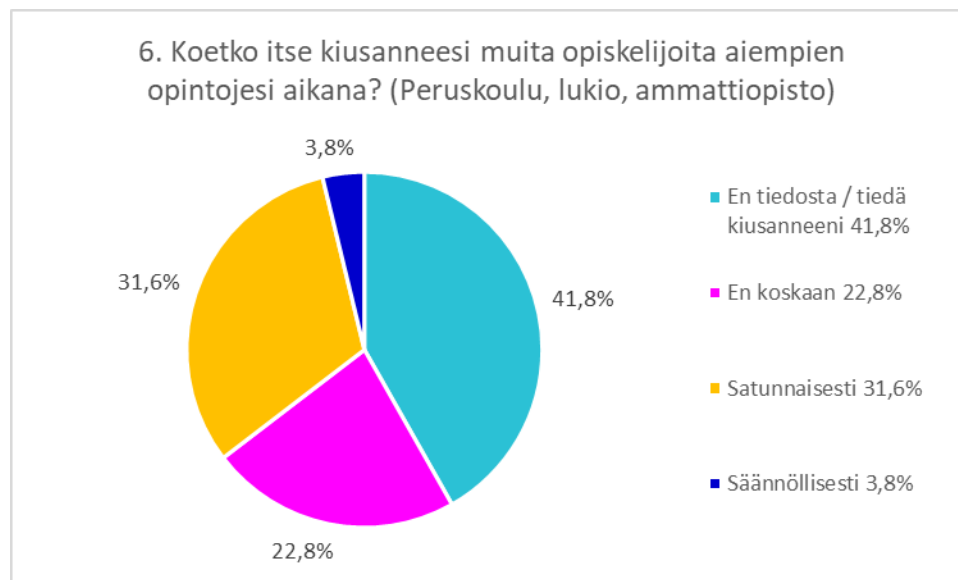

Kuva 7. Kiusaamiskokemukset aiempien opintojen aikana.

Kuvan 7. vastanneista 43 % (n= 34) vastasi että on kokenut satunnaisesti kiusaamista aiempien opintojen aikana, 19 % (n=15) ei ole kokenut ollenkaan, 9 % (n=7) enintään vuoden ja 29 % (n=23) useampia vuosia

6. Koetko itse kiusanneesi muita opiskelijoita aiempien opintojesi aikana? (Peruskoulu, lukio, ammattiopisto)

Halusimme kyselyssä myös selvittää, kuinka moni vastaajista on mahdollisesti toiminut itse kiusaajana. Näissä kysymyksissä vaihtoehdot "en tiedosta / tiedä kiusanneeni" sekä "en koskaan" ajateltiin antavan vastaajille mahdollisuuden vastata turvallisemmin mielin "en". "En koskaan" antaa vaikutelman ehdotomuksesta, että vastaaja tietäisi varmuudella sen, ettei ole osallistunut kiusaamiseen tavalla tai toisella. Mutta kuten olemme tässä opinnäytetyössä havainneet, se mikä on kiusaamista, on joskus äärimmäisen vaikeaa itse päätellä. "En tiedosta / tiedä kiusanneeni" jättää mahdollisuuden sille, että joku on voinut kokea kiusaamista vastaajan taholta, vaikkei vastaaja sitä itse tiedostaisi tai tietäisi.

Kuva 8. Onko itse toiminut kiusaajana aiempien opintojen aikana.

Kuvassa 8. vastaajista 42 % (n=33) ei tiedä kiusanneensa muita aiempien opintojensa aikana. Satunnaisesti 31 % (n=25), säännöllisesti 4 % (n=3) ja ei koskaan 23 % (n=18)

7. Kuinka paljon kiusaamista olet kokenut korkeakouluopintojesi aikana?

Yllätykselliseksi koimme tuloksissa sen, kuinka selkeällä enemmistöllä vastaajista oli kiusaamiskokemuksia aiempien opintojen (peruskoulu, lukio, ammattopisto) aikana, kun taas korkeakouluopintojen aikaan kiusaamista oli kokenut vajaa puolet vastaajista. Tämä voikin mahdollisesti viestiä siitä, että kiusaamisilmiö voisi lieventyä aikuistumisen myötä.

Kuva 9. Kiusaamiskokemukset korkeakouluopintojen aikana, kaikki vastaajat.

Kuvassa 9. 66 % (n= 52) vastanneista ei ole kokenut kiusaamista korkeakoulussa ollenkaan. 25 % (20) on kokenut satunnaisesti. Enintään vuoden ajan vastasi 3 % (n=2) ja Useampia vuosia vastasi 6 % (n=5).

Kuva 10. Kuinka paljon naiset kokeneet kiusaamista korkeakouluopintojen aikana.

Kuva 10. Vastanneita naisia oli 57 joista 65 % (n=37) ei ole kokenut kiusaamista ollenkaan, kun taas 4 % (n=2) on kokenut useampia vuosia. Satunnaisesti kiusaamista on kokenut 28 % (n=16) ja enintään vuoden ajan 3 % (n=2).

Kuva 11. Kuinka paljon miehet kokeneet kiusaamista korkeakouluopintojen aikana.

Kuva 11. vastanneista 15 miehestä 13 % (n=2) on kokenut satunnaisesti kiusaamista, kun taas 87 % (n=13) ei ollenkaan.

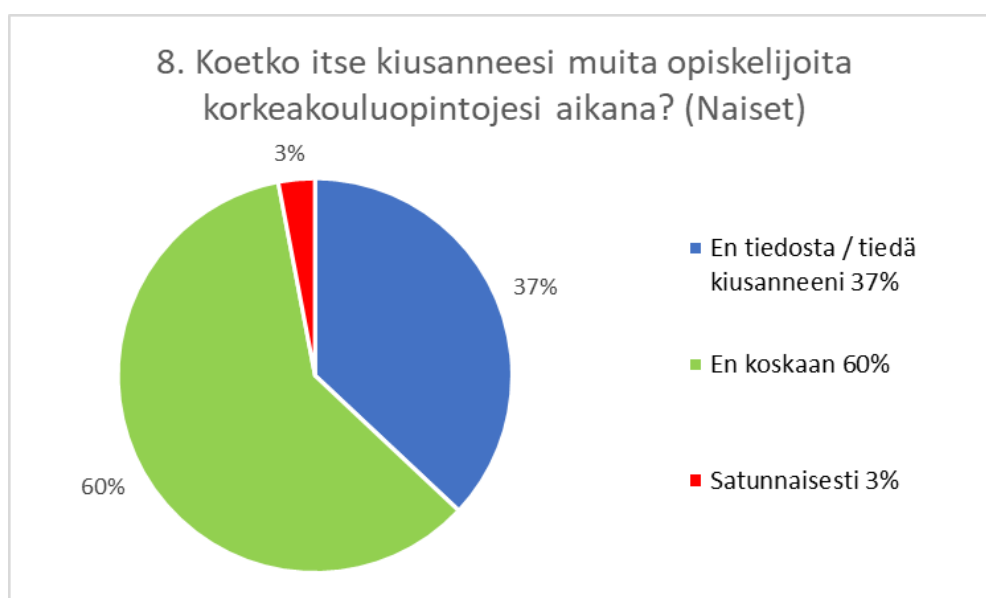
8. Koetko itse kiusanneesi muita opiskelijoita korkeakouluopintojesi aikana?

Aiempien opintojen aikana enemmistö vastaajista eivät ainakaan tiedostaneet tai tienneet kiusanneensa muita oppilaita tai opiskelijoita. Korkeakouluopintojen aikaan liittyvään kiusaamiseen vastattiin huomattavasti varmemmin, jopa 58 % vastaajista eivät olleet koskaan kiusanneet muita opiskelijoita.

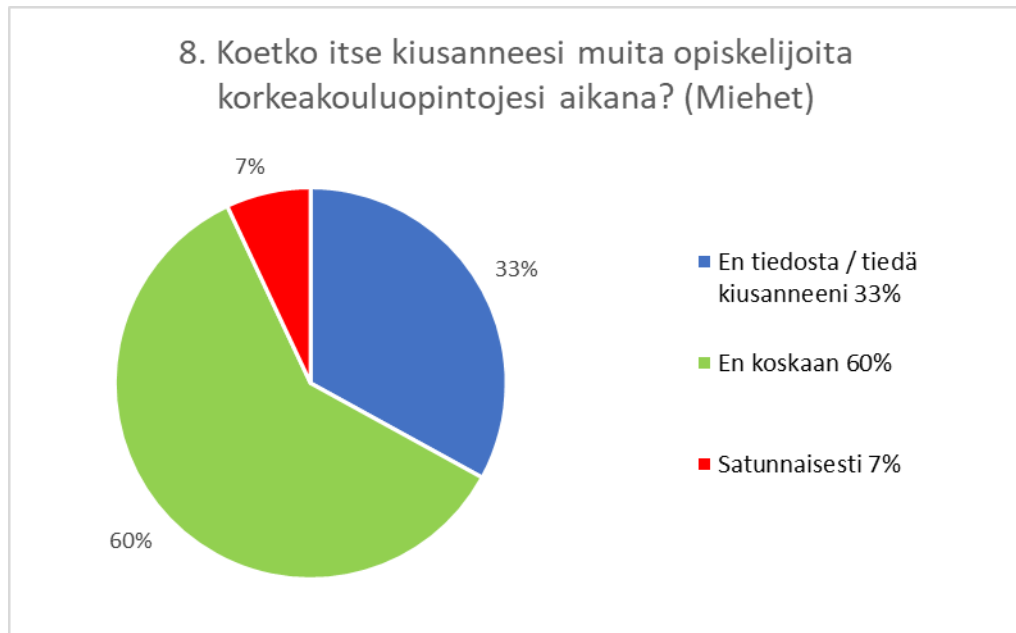
Kuva 12. Onko itse toiminut kiusaajana korkeakouluopintojen aikana, kaikki vastaajat.

Kuva 12. 58 % (n=46) ei ole koskaan kiusannut ammattikorkeakoulu opintojen aikana. Satunnaisesti 4 % (n=3) ja säännöllisesti ei kukaan. Opiskelijoita, jotka eivät tiedä tai tiedosta kiusanneensa on 38 % (n=30).

Kuva 13. Kokeeko naiset itse kiusanneen korkeakouluopintojen aikana.

Kuva 13. Naisista 60 % (n=34) ei ole koskaan itse kiusannut korkeakouluopintojen aikana. Satunnaisesti 3 % (n=2) ja 37 % (n=21) ei tiedosta tai ei tiedä kiusanneensa.

Kuva 14. Kokeeko miehet itse kiusanneen korkeakouluopintojen aikana.

Kuva 14. Miehistä 60 % (n=9) ei ole koskaan kiusannut korkeakouluopintojen aikana. Satunnaisesti 7 % (n=1) ja En tiedä tai en tiedosta kiusanneeni valitsi 33 % (n=5).

9. Onko joku toinen opiskelija kertonut sinulle kiusaamiskokemuksistaan korkeakouluopintojesi aikana?

Kuva 15. Onko toinen opiskelija kertonut kiusaamiskokemuksista korkeakouluopintojen aikana.

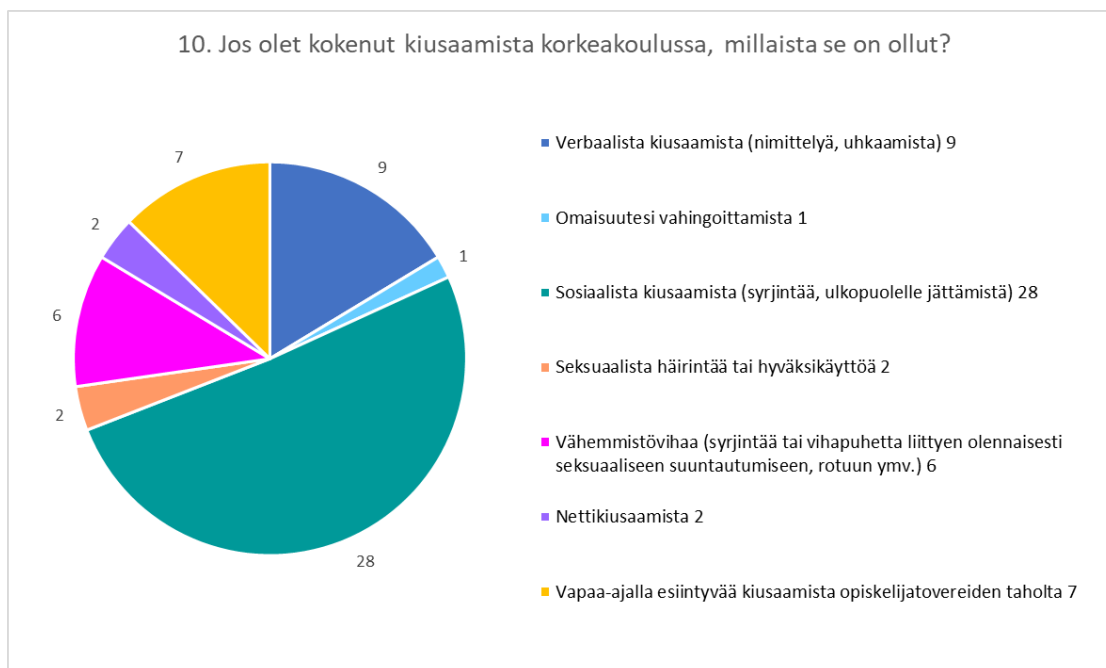
Kuva 15. Opiskelijoista 58 % (n=46) vastasi ettei kukaan ole kertonut heille kiusaamisesta. Vastanneista 32 % (n=25) oli muutama henkilö kertonut kiusaamisesta ja 10 % (n=8) useampi henkilö on kertonut kiusaamisesta.

10. Jos olet kokenut kiusaamista korkeakoulussa, millaista se on ollut?

Tästä eteenpäin vastausmääriä ei ilmoiteta prosenteilla, vaan vastausmäärillä. Kysymykset 10-16 olivat vapaaehtoisia vastaajille. Osa kysymyksistä on monivalintakysymyksiä, osa avoimia. Tuloksissa on ilmoitettu, kuinka moni vastaajista vastasi kyseiseen kohtaan. Yksi vastaaja on voinut valita itselleen useamman sopivan vaihtoehdon. Kenenkään vastaajan yksittäisiä vastauksia ei ole avattu tuloksissa.

Pyysimme kyselyyn osallistuneita korkeakoulussa kiusaamista kokeneita tarkentamaan, minkä tyyppistä kiusaamista korkeakoulussa oli harjoitettu. Yhteensä vastaajia tähän monivalintakysymykseen oli 31, joista suurin osa naisia (n=23). Huojentavaa oli huomata, että vastaajista yksikään ei ollut kokenut fyysistä vahingoittamista (lyömistä, tönimistä ym.). Osa vastaajista oli kylläkin

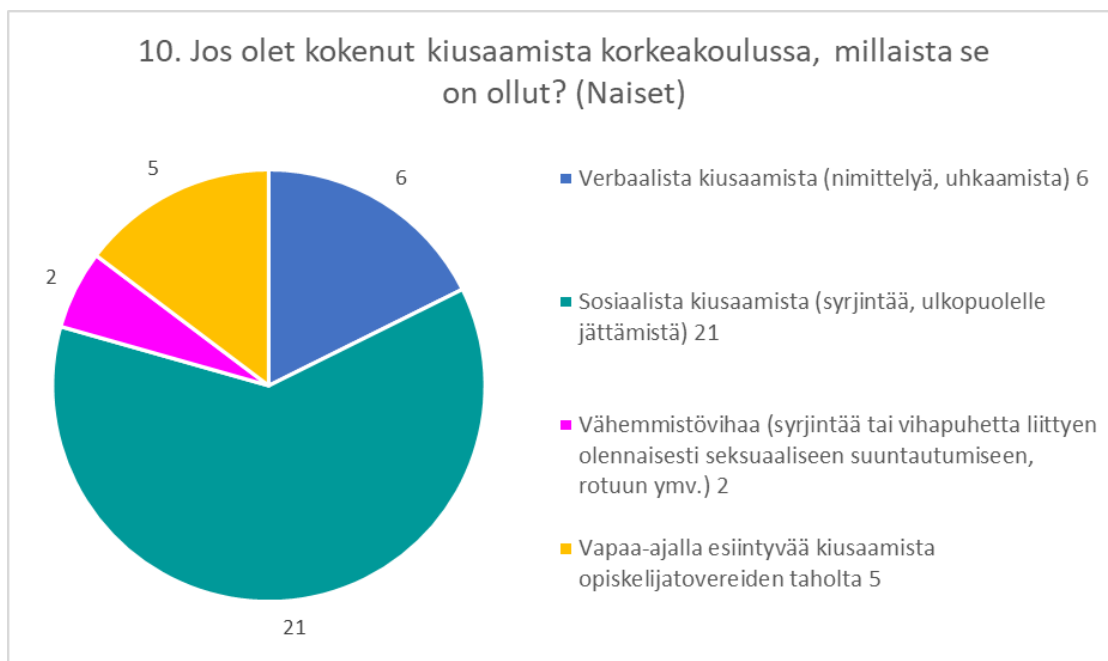
ilmoittanut kohdanneensa seksuaalista häirintää tai hyväksikäyttöä, joka teknisesti voitaisiin laskea fyysiseen vahingoittamiseen, etenkin jos tekoon on kuulunut fyysinen kontakti. Pidimme nämä teot kuitenkin näiden tuloksien käsittelyssä erillään toisistaan, koska emme olleet luetelleet vastausvaihtoehdoissa fyysisen vahingoittamisen kohtaan seksuaalissävytteistä kontaktia.

Kuva 16. Kiusaamisenmenetelmiä, kaikki vastaajat.

Kuvassa 16. on koottuna kaikkien vastaajien tulokset. Verbaalista kiusaamista on opiskelijoista kokenut 9. Sosiaalista kiusaamista 28. Fyysistä kiusaamista ei kukaan ole kokenut. Seksuaalista häirintää ja nettikiusaamista on kokenut 2. Omaisuuuden vahingoittamista on kokenut yksi vastaaja. Vähemmistövihaa on kokenut 6 ja vapaa-ajalla esiintyvää kiusaamista opiskelutovereilta on kokenut 7.

Huolestuttavan moni 91 % tähän osioon vastanneista, olivat kokeneet sosiaalista kiusaamista (syrjintää, ulkopuolelle jättämistä), tätä kohdattiin eniten kaikista kiusaamismuodoista. Niin naisten kuin miesten osalta, tai sosiaali- ja terveysalojen sekä muiden alojen opiskelijoiden osalta. Voisiko sosiaalinen kiusaaminen liittyä aikuisten vapautteen valita oma seuransa, ilman ymmärrystä siitä, että he voivat omilla valinnoillaan tahattomasti syrjiä tai jättää muita ulkopuolelle kaveriporukastaan. Seuraavaksi yleisin kiusaamismuoto oli verbaalinen kiusaaminen.

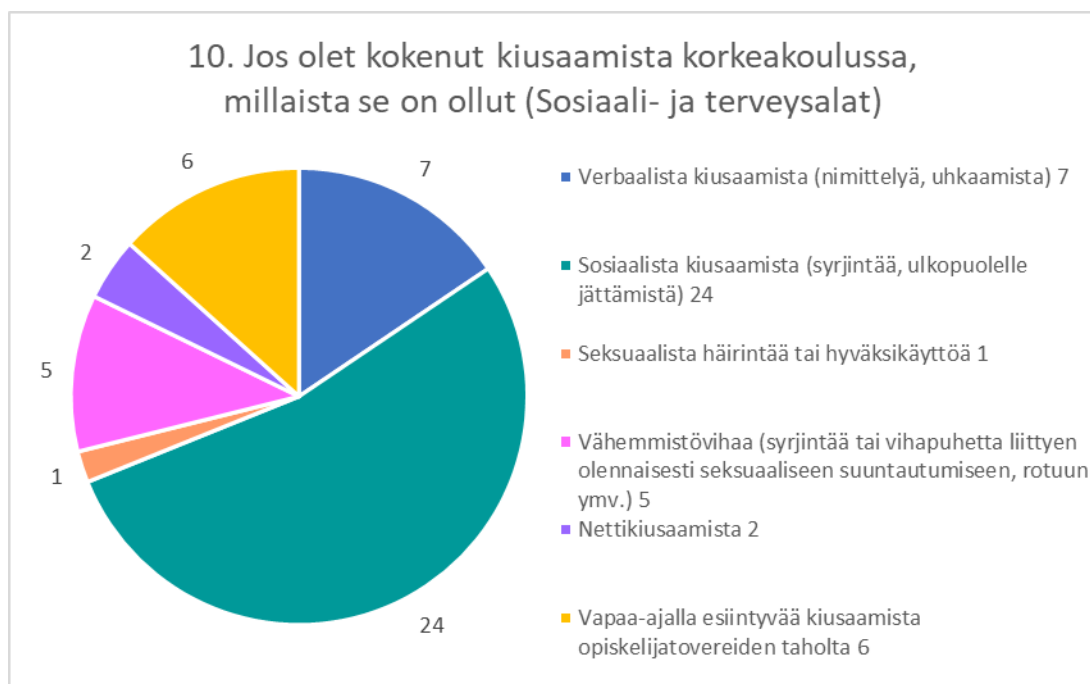
Kuva 17. Naisten kohtaamia kiusaamismenetelmiä.

Kuvaan 17. on koottuna naisten vastaukset. Verbaalista kiusaamista on kokenut 6. Sosiaalista kiusaamista on kokenut 21. Vähemmistövihaa on kokenut 2 ja vapaa-ajalla esiintyvää kiusaamista opiskelutovereiden taholta 5.

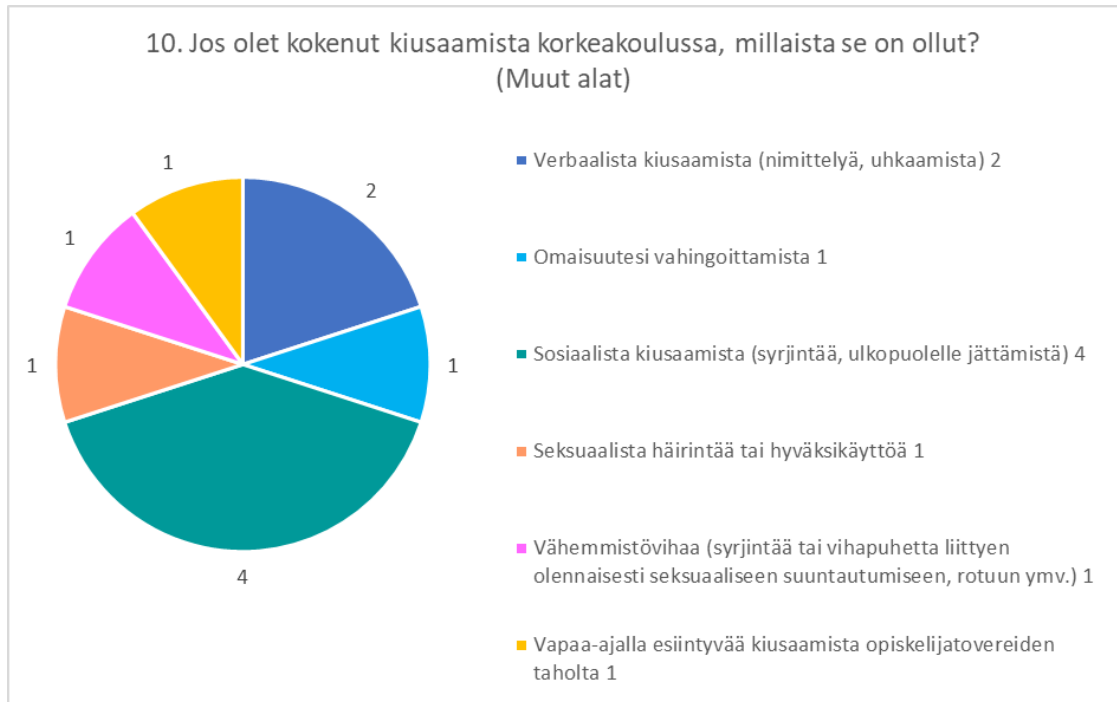
Kuva 18. Miesten kohtaamia kiusaamismenetelmiä.

Kuvaan 18. koottuna miesten vastaukset. Kyselyyn vastanneista miehistä kaksi vastasi monivalintakysymykseen millaista kiusaaminen on ollut.

Kuva 19. Sosiaali- ja terveysalojen opiskelijoiden kohtaamia kiusaamisenmenetelmiä.

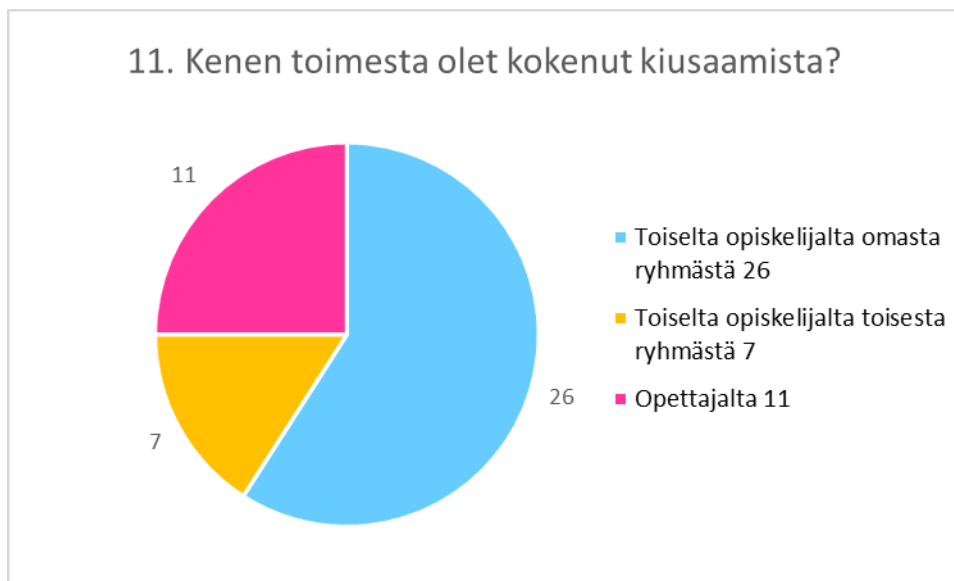
Kuvaan 19. koottuna sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden vastaukset. Sosiaali- ja terveysalojen opiskelijoista vastasi kyselyyn yhteensä 64, joista 27 vastasi monivalintakysymykseen millaista kiusaamista on kokenut. Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita ovat fysioterapeutit, jalkaterapeutit, liikunnanohjaajat, sairaanhoitajat ja sosionomiopiskelijat (kouluhyvinvointi ja kuraattorityö). Selkeä enemmistö (n=24) on kohdannut sosiaalista kiusaamista. Verbaalista kiusaamista 7. Vähemmistövihaa kohdanneita vastaajista on 5. Vastaajista 6 on kohdannut vapaa-ajalle sijoittuvaa kiusaamista opiskelijatovereiden taholta. Muutama vastaaja ilmoitti kokeneensa myös nettikiusaamista sekä seksuaalista häirintää tai hyväksikäyttöä.

Kuva 20. Muiden alojen opiskelijoiden kohtaamia kiusaamismenetelmiä.

Kuvaan 20. koottuna muiden alojen opiskelijoiden vastaukset. Muun alan opiskelijoista vastasi koko kyselyyn yhteensä 15, joista 4 vastasi monivalintakysymykseen millaista kiusaamista on kokenut. Verbaalista kiusaamista kokee 2, omaisuuden vahingoittamista 1 ja sosiaalista kiusaamista 4. Seksuaalista häirintää on kokenut 1, vähemmistövihaa 1 ja vapaa-ajalla esiintyvää kiusaamista opiskelijatovereiden taholta 1.

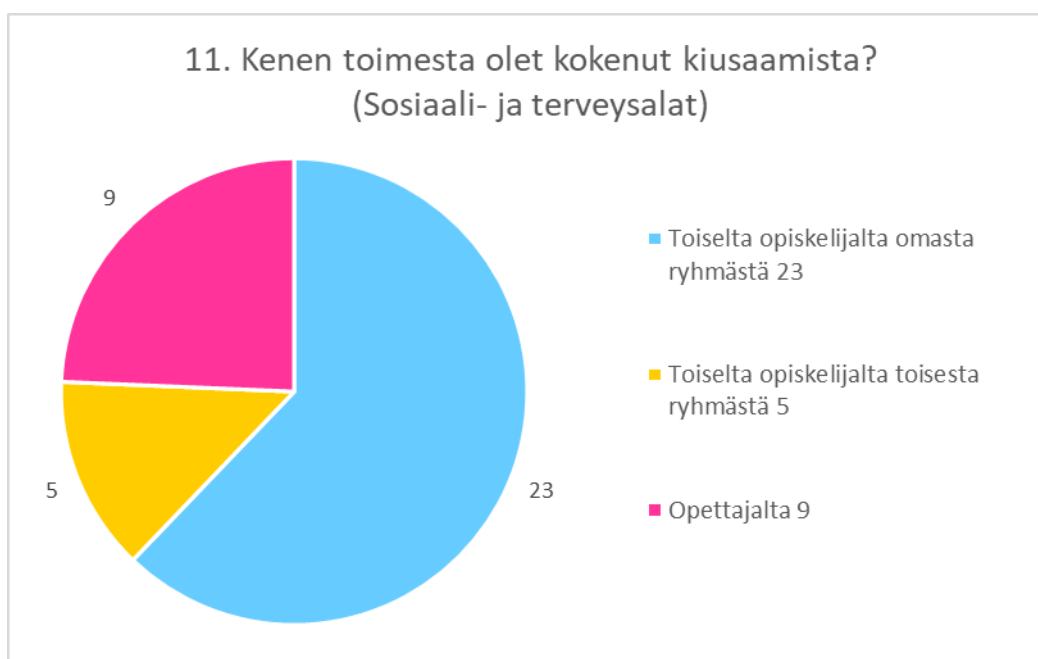
11. Kenen toimesta olet kokenut kiusaamista?

Kuva 21. Kenen toimesta kiusattu, kaikki vastaajat.

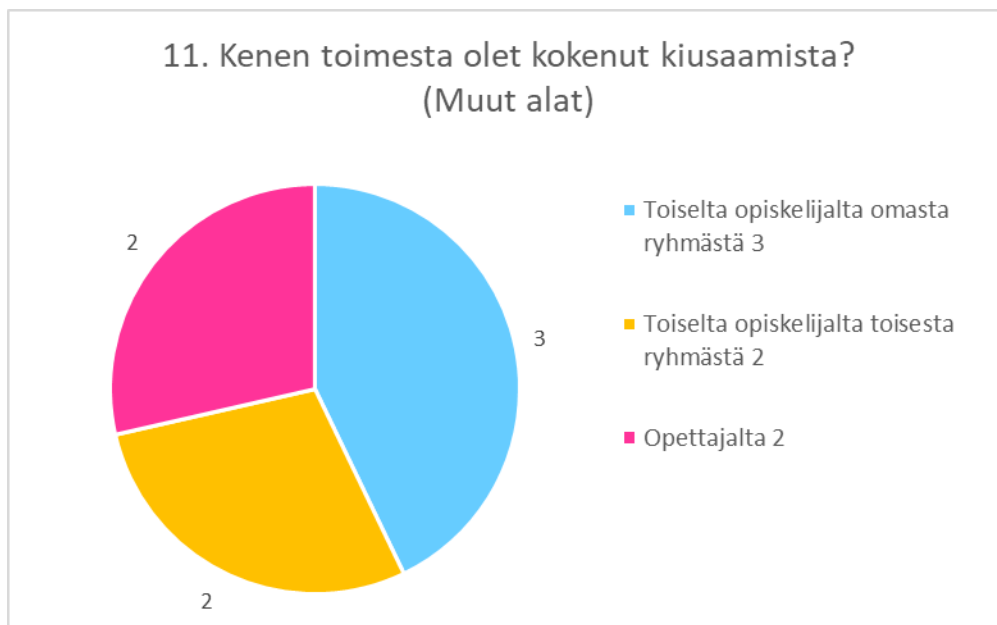
Kuva 21. Kiusaamista toiselta opiskelijalta omasta ryhmästä koki 26. Toiselta opiskelijalta toisesta ryhmästä 7 ja opettajalta 11. Muulta henkilökunnalta ei kiusaamista ole koettu.

Eniten kiusaamista kohdattiin oman ryhmän opiskelijan toimesta, niin sosiaali- ja terveystieteiden alalla kuin muilla aloilla.

Kuva 22. Kenen toimesta kiusattu, sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijat.

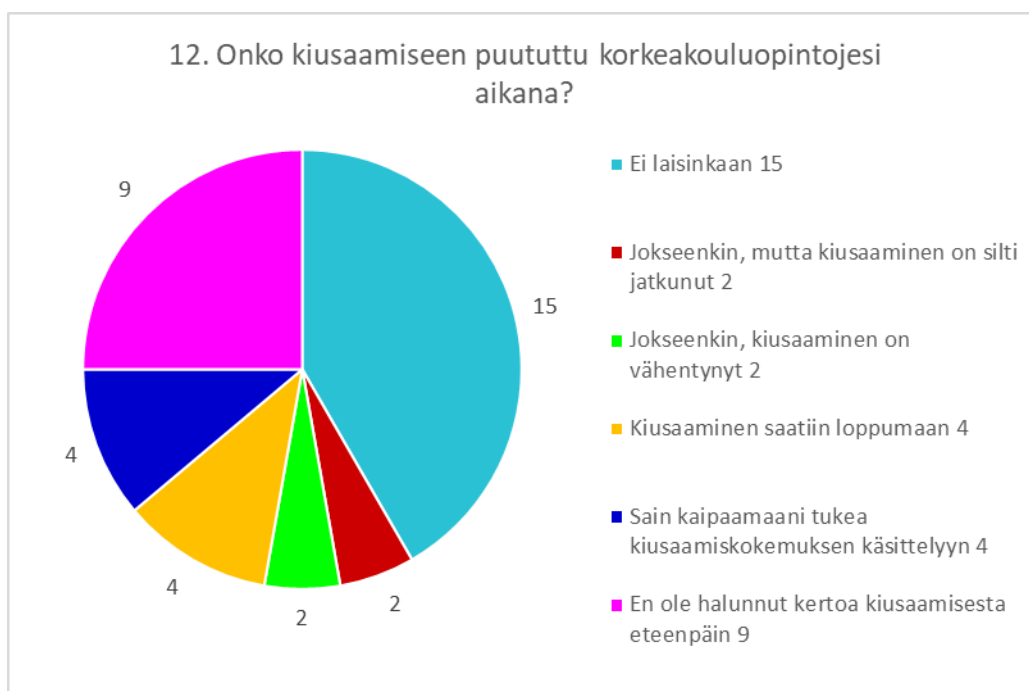
Kuva 22. Kokonaisuudessa kyselyyn vastanneista sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoista (n=64) kuvan 19 kysymykseen vastasivat 28. Kiusaamista toisen omasta ryhmän opiskelijan taholta kokee 23, toisen ryhmän opiskelijan taholta 5. Opiskelijoista 9 on kokenut kiusaamista myös opettajan taholta.

Kuva 23. Kenen toimesta kiusattu, muut alat.

Kuva 23. Muun alan opiskelijoita vastasi kuvan 20. kysymykseen yhteensä 4. Kiusaamista oman ryhmän opiskelijan taholta on kokenut 3, toisen ryhmän opiskelijan taholta 2 ja 2 opiskelijaa vastasi kokeneensa kiusaamista opettajan taholta.

12. Onko kiusaamiseen puututtu korkeakouluopintojen aikana?

Kuva 24. Onko kiusaamiseen puututtu korkeakouluopintojen aikana.

Kysymykseen vastasi yhteensä 36 opiskelijaa joista 15 vastasi ettei kiusaamiseen ole puututtu laisinkaan. Kiusaamisesta ei halunnut kertoa eteenpäin 9 vastanneista. Kiusaamiseen on jokseenkin puututtu mutta kiusaaminen on silti jatkunut ja kiusaamiseen on jokseenkin puututtu ja kiusaaminen on vähentynyt molempiin vastasi 2. Opiskelijoista 4 sai kaipaamansa tukea kiusaamiskokemuksen käsittelyyn ja 4 kohdalla kiusaaminen saatiin loppumaan.

13. Kuinka kiusaamiseen on puututtu?

Avoin kysymys, johon saimme vastauksia yhteensä kuudelta vastaajalta. Osa kertoi puuttuneensa itse kiusaamiseen, kutsumalla ja ottamalla mahdollisia kiusattuja opiskelijatovereita mukaan toimintaan ja ryhmiin, joka ilmeisesti motivoi muitakin kanssaopiskelijoita ottamaan kiusatun mukaan. Yksi vastaajista kertoi pystyneensä käsittelemään kiusaamistilanteen asianomaisten kanssa.

Muutama vastaajista kertoi käyneensä kiusaamiskokemuksia läpi opettajan tai muiden opiskelukavereiden kanssa. Keskustelujen hyödyllisyydestä oltiin eriäviä mieltä. Osalla keskustelut opettajan kanssa tuntuivat hedelmällisiltä, ja

niissä pysähdyttiin kunnolla miettimään oikeanlaista ratkaisua tilanteen selvittämiseksi. Osa taas koki keskustelut turhiksi, jossa opettaja oli koonnut opiskelijat yhteen keskustelemaan aiheesta, mutta poistunut itse paikalta, jättäen kiusatun yksin kohtaamaan kiusaajansa.

14. Oletko huomannut kiusaamisen heikentäneen yleisesti hyvinvointiasi?

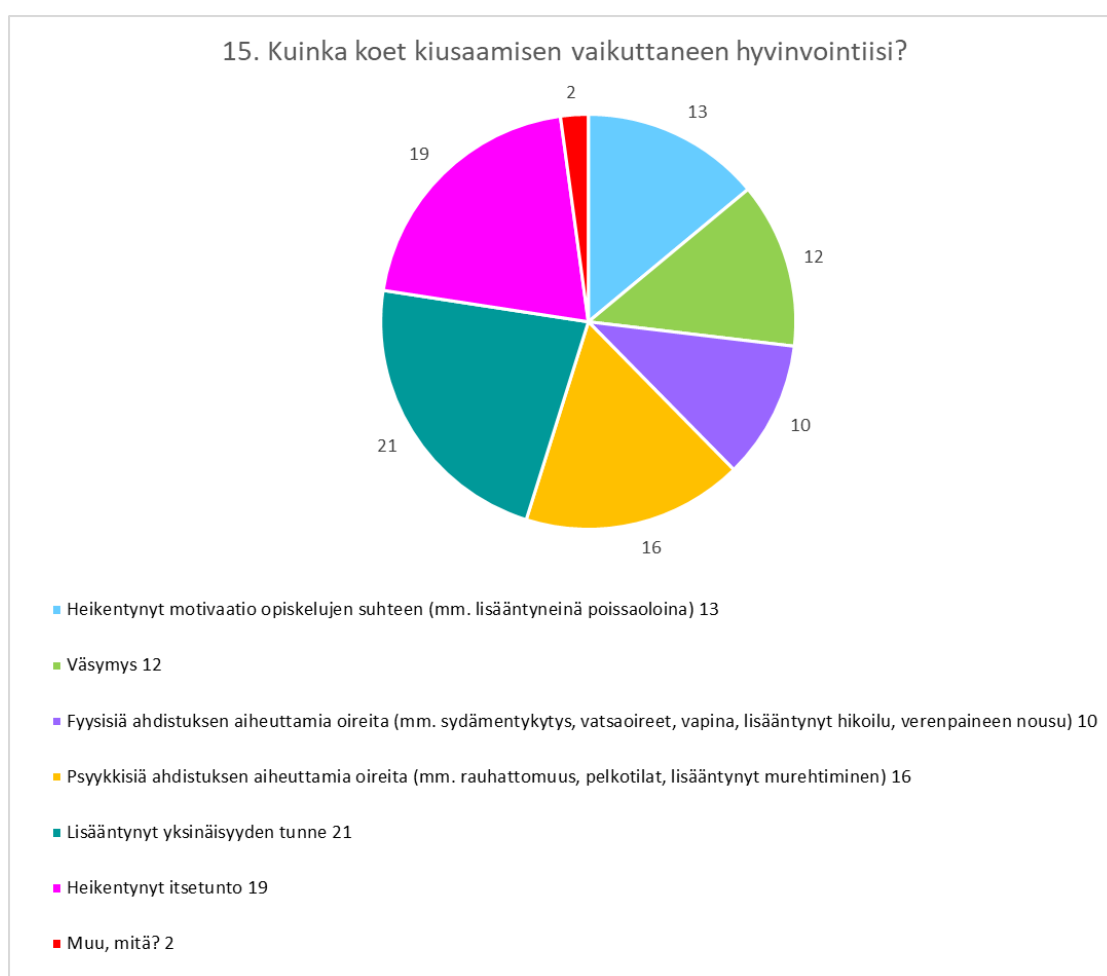

Kuva 25. Onko kiusaaminen vaikuttanut hyvinvointiin.

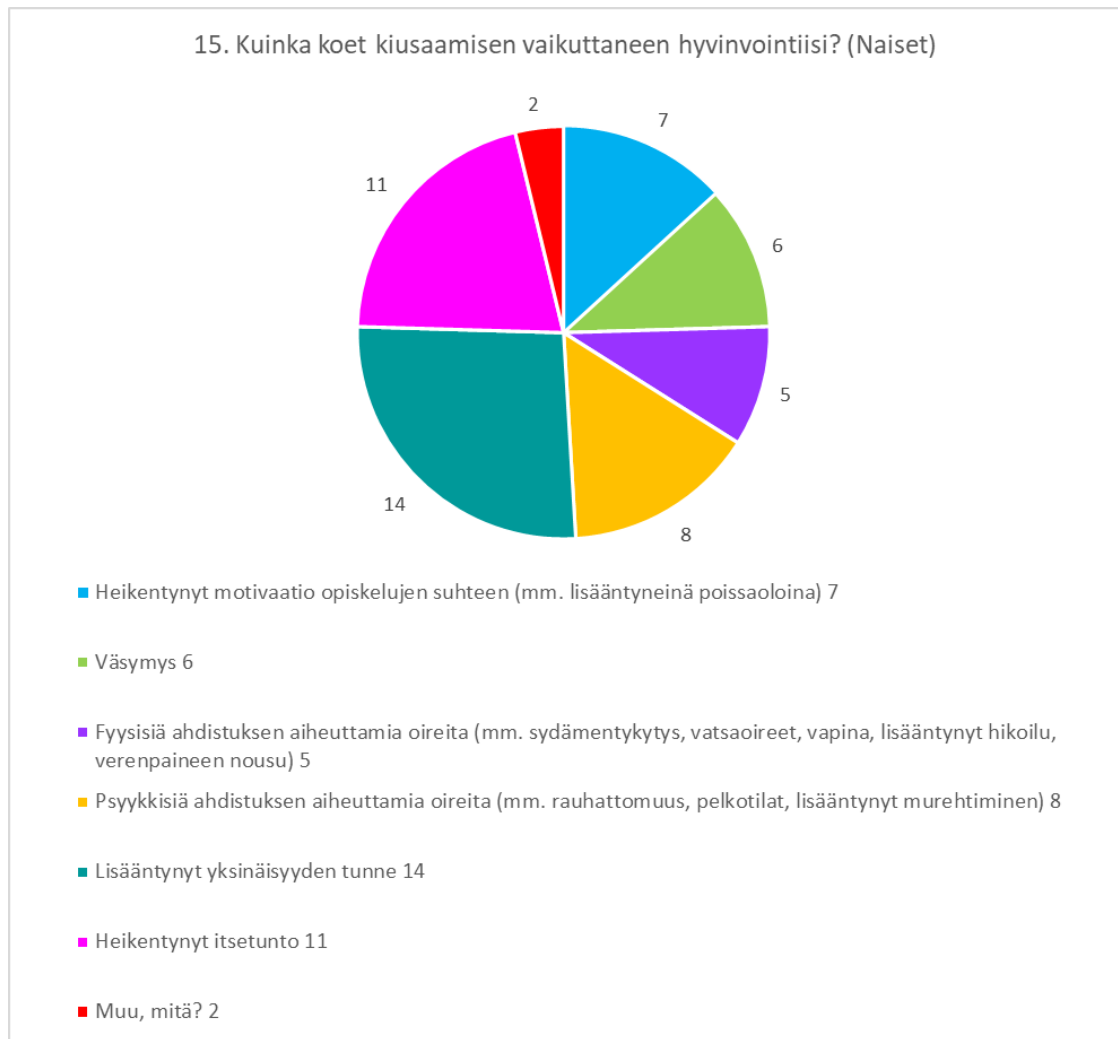
Kuva 25. Kysymykseen vastasi 34 joista 59 % (n=20) on kokenut kiusaamisen heikentävän hyvinvointia jokseenkin. Huomattavasti hyvinvointia heikentävänä kokee 15 % (n=5) ja 26 % (n=9) kokee ettei koe kiusaamisen heikentävän yleisesti hyvinvointia.

15. Kuinka koet kiusaamisen vaikuttaneen hyvinvointiisi?

Kysymykseen vastasi 29 opiskelijaa, joista lähes kaikki (n=21) vastasivat kiusaamisen lisänneen yksinäisyyden tunnetta. Kiusaamisen seurauksena psykisen ahdistuksen aiheuttamia oireita kokee 16 ja heikentynyttä motivaatiota opiskelujen suhteen 13. Vastaajista 19 koki itsetuntonsa heikentyneen kiusaamisen takia. Väsymystä vastasi kokevansa 12. Fyysisiä ahdistuksen oireita koki vastaajista 10. ”Muu, mikä” osiossa (n=2) vastaajat kertoivat haluavansa nopeuttaa opintojen etenemistä.

Kuva 26. Kiusaamisen vaikutukset hyvinvointiin, kaikki vastaajat.

Kuva 27. Kiusaamisen vaikutukset hyvinvointiin naisilla.

Kuva 27. Naisia vastasi tähän kohtaan 20. Eniten kiusaamisen kerrottiin naisvastaajien kesken lisänneen yksinäisyyden tunnetta ($n=14$) sekä heikentäneen itsetuntoa ($n=11$). Seuraavaksi yleisimpiä kiusaamisen vaikutuksia hyvinvointiin vastattiin olevan heikentynyt motivaatio opiskelujen suhteen, lisääntynyt väsymys sekä psyykkisen ahdistuksen aiheuttamat muut oireet. Vastaa- jista 2 halusivat nopeuttaa opintojen etenemistä kiusaamisen takia.

Kuva 28. Kiusaamisen vaikutukset hyvinvointiin miehillä.

Kuva 28. Miesvastaajista 3 vastasi tähän vapaaehtoiseen kysymykseen. Heistä 2 on kokenut kiusaamisen heikentävän motivaatiota opiskelun suhteen, aiheuttavan fyysisiä ahdistuksen oireita sekä heikentäneen itsetuntoa. Väsymystä, lisääntynyttä yksinäisyyden tunnetta sekä psyykkisen ahdistuksen aiheuttamia oireita kokivat kaikki tähän osioon vastanneet.

16. Vapaa sana

Tässä osiossa vastaajat saivat halutessaan jättää kommentteja kyselyyn liittyen tai avata ajatuksiaan enemmän kiusaamiskokemuksiin liittyen.

Siinä missä vastaajat kokevat ammattikorkeakoulun yhteishengen olevan huomattavasti suvaitsevaisempaa ja huomioonottavampaa kuin aiemmilla kouluasteilla, niin valtaosan kiusaamiskokemuksista liittyvät kuitenkin syrjintään tai ulkopuolelle jättämiseen.

Esiin nousee myös pohdintoja siitä, miksi kiusaamiseen ei puututa, kun se tapahtuu opettajan toimesta. Kiusaaminen opettajien taholta näyttäytyy vastaajien kertomusten mukaan opiskelijoiden eriarvottamisena, esim. tehtävien antossa voidaan antaa hyvin vaihtelevia ohjeita saman tehtävän toteutukseen, riippuen kelle opiskelijalle opettaja tehtävänannon antaa.

”Ohjeistuksia opettaja laittaa eri ihmisille erilaisia vaikka kyseessä olisi sama tehtävä. Mutta se riippuu, tykkääkö kyseinen opettaja sinusta että mitä tietoja saat ja mitä hän pimittää.”

Tämä koetaan epätasa-arvoisena, kurssisuoriutumisten suhteen, kun osa opiskelijoista on kokenut saavansa haasteellisempia tai isompia tehtävänantoja kuin muut saman vuosiryhmän opiskelijat, tai että osa samaa kurssia suorittaneista opiskelijoista on selviytynyt kurssin läpikäymisestä vähemmällä työllä.

”Miten eriarvoisesti opettaja kohtelee tiettyjä opiskelijoita esim. vähättelemällä ja yleisesti suhtautumalla ikävämmin kuin muihin opiskelijoihin. Asiaan ei ole puututtu tarpeeksi.”

”Harmittaa, ettei opettajilta opiskelijoille tapahtuvaa kiusaamista huomioida tai siihen ei reagoida.”

Vastaajat osoittivat huoltaan myös opettajien rasistista ja syrjivää käytöstä kohtaan. Ryhmästä ulkopuoliseksi jääminen oli useammalle vastaajalle vakava huolenaihe. Syrjiminä ja ulkopuolelle jättämisen vaikutukset näkyivät opiskelumotivaatiossa ja ahdistuksena kouluun menemisessä. Ryhmien muodostaminen mm. ryhmätöitä varten, ahdistaa ja hermostuttaa, etenkin jos kaverisuhteita ei ryhmäläisten kanssa ole muodostunut, tai ryhmään on muuten muodostunut vahvoja kaveriporukoita, joihin mukaan pääseminen tuntuu mahdottomalta.

10 POHDINTA

Kiusaamiskyselyn teettäminen tuntuu aina ajankohtaiselta ja tärkeältä. Tällaisten vastaavien kyselyjen avulla voidaan mahdollisesti seurata kiusaamis-

kulttuurin kehitystä. Kiusaamista saadaan tuskin koskaan päättymään kokonaan, mutta keinoja ennaltaehkäisyyn ja puuttumisenkeinoja voidaan kehittää. Tärkeintä onkin, että vaikka korkeakouluissa opiskellaan itsenäisinä ja vapaina aikuisina, sopisimme silti yhteisönä vahvoista rajoista turvallisen tilan luomiseksi, jossa kaikilla olisi vastuu ja velvollisuus puuttua kiusaamiseen.

Positiivista oli huomata, että kyselyn linkki sai mielestämme hyvän määrän avauskertoja, 151 kertaa. Avauskerroilla tarkoitetaan sitä, kun sähköpostin vastaanottanut on painanut viestiin sisällytettyä linkkiä, joka vie käyttäjän kyselylomakkeeseen. Vastaamisen kyselyyn aloitti peräti 91 henkilöä, joista 79 lähettivät vastauksensa.

10.1 Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyön tutkimuslupa anottiin Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululta. Kyselyn jakamiseen käytettiin Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun omaa sisäistä reittiä. Linkki kyselyyn jaettiin opiskelijoiden sähköpostiin opinnäytetyön työntilaajan toimesta. Elina Ylösen, työntilaajan, koettiin olevan aiheen kannalta tarpeeksi neutraali osapuoli, jonka toivottiin madaltavan opiskelijoiden kynnystä osallistua ja vastata kyselyyn.

Kysely toteutettiin täysin anonyymina eli vastaajista ei kerätty minkäänlaisia tunnistettavia tietoja. Kyselyyn vastaaminen oli täysin vapaaehtoista. Tutkimukseen kerättyä aineistoa pääsi käsittelemään vain opinnäytetyön tekijät, salasanoilla suojatussa Webropol-verkkopalvelimella. Pääsyä materiaaleihin ei jaeta ulkopuolisille. Kaikki tutkimukseen liittyvät aineistot poistetaan sekä verkkopalvelimelta, että työkoneilta, kun tuloksia on käsitelty esimerkiksi Microsoft Excel ohjelmalla, opinnäytetyön valmistuttua.

Kysymysten suunnittelussa tarkkuutta vaati kysymysten asettelu, etteivät kysymykset ole sanavalinnoiltaan johdattelevia. Vastausvaihtoehtojen suunnitteluun panostettiin myös, jotta jokainen vastaaja löytäisi itselleen kuvaavimman tai sopivimman vastausvaihtoehdon. Etenkin monivalintakysymyksissä toivoimme, että vastaajille jäisi kyselystä eheä kokemus, että vastaajat pystyivät

kyselyn kysymysten avulla kertomaan kiusaamiskokemuksistaan tarpeeksi yksityiskohtaisesti. Tärkeässä roolissa kyselylomakkeen pohjan suunnittelussa oli Kettusen ja Mielosen (2015) opinnäytetyöhön laadittu kysely.

Tuloksia käsiteltäessä anonymisuus eli vastaajien tunnistamattomuus, haluttiin taata yhdistelemällä pienempien vastaajaryhmien vastauksia isommiksi kokonaisuuksiksi. Näin ollen ketään yhden alan edustajaa ei pystytä erottelemaan vastauksistaan monivalintakysymysten tuloksia avatessa.

Tuloksien luotettavuutta mitatessa tulee ottaa huomioon kyselyn vastausprosentti, validiteetti sekä reliabiliteetti. Vastausprosentilla tarkoitetaan sitä, kuinka moni kohderyhmästä on vastannut kyselyyn. (Vehkalahti 2019, 40, 44.) Validiteetilla viitataan tutkimuksen pätevyyteen, olemmeko onnistuneet mittaamaan tutkittavaa aihetta, onko tutkimuksen ydinkysymys selkeä, ja saimmeko siihen vastausta (THL 2024). Reliabiliteetti kertoo tutkimuksessa käytettävän mittarin, meidän opinnäytetyömme tapauksessa kyselyn, luotettavuudesta ja toistettavuudesta. (Tilastokeskus 2024.)

Vastausmäärissä tutkimuksen otanta jäi toivottua pienemmäksi. Opiskelijoita Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa on noin 1500 (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu s.a.). Vastaajia kyselyyn oli 79, joka tekee vastausprosentiksi ~5,3 %. Koemme kuitenkin, että pienestä vastausprosentista huolimatta saimme tutkimuksemme ydinkysymykseen vastauksen. Saimme selville, että Kaakkois-Suomen ammattikorkeakouluopiskelijoista osa on kokenut tai kokee kiusaamista. Monivalintakysymysten avulla pyrittiin saamaan selkeämpi kuva tapahtuvasta kiusaamisesta, jotta aiheeseen voitaisiin puuttua täsmällisemmin. Kyselypohjan koemme olevan toistennettavissa, sitä voitaisiin käyttää jatkossakin kiusaamiskokemusten kartoittamiseen.

10.2 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Vaikka vastaajamäärä jäi tähän kyselyyn toivottua pienemmäksi, koemme että vastaavia tutkimuksia olisi hyvä toteuttaa, aiheen ajankohtaisuuden vuoksi. Osa vastanneista on kokenut kiusaamista, ja jotta kiusaamiseen voitaisiin vielä tehokkaammin puuttua tai sitä voitaisiin ennaltaehkäistä, tai että saamme

vielä paremman kuvan kiusattujen määrästä, tulee aiheesta kerätä lisää informaatiota. Kyselymme ja sen tulokset ovat hyvä pohja seuraaville tekijöille, ketkä kiusaamista aiheena haluavat lähestyä.

Kyselyn alhainen vastausprosentti, alle 20 %, voi viitata ongelmiin kyselyssä itsessään (Webropol 2024). Esimerkiksi kenties kysely ei herättänyt tarpeeksi kiinnostusta tai ettei kyselyä ollut laadittu tarpeeksi houkuttelevaksi osallistujille, tai jos laaditut kysymykset olivat muodoltaan hankalia ymmärtää. Kyselyn aihe – kiusaaminen – on paljon puhuttu mikä voi vaikuttaa mielenkiintoon negatiivisesti. Kyselyn pituus ja siihen käytettävä aika saattoi olla liian pitkä, eikä kyselyn yhteydessä ollut mitään kannustinta, esimerkiksi palkintoa tai arvontaa. Kyselyn lähettäminen sähköpostitse ei välttämättä tavoittanut kaikkia. Voi olla, että opiskelijat vastaanottavat sähköposteja paljon, eikä kysely tällöin välttämättä erottunut tarpeeksi muiden sähköpostiviestien joukosta.

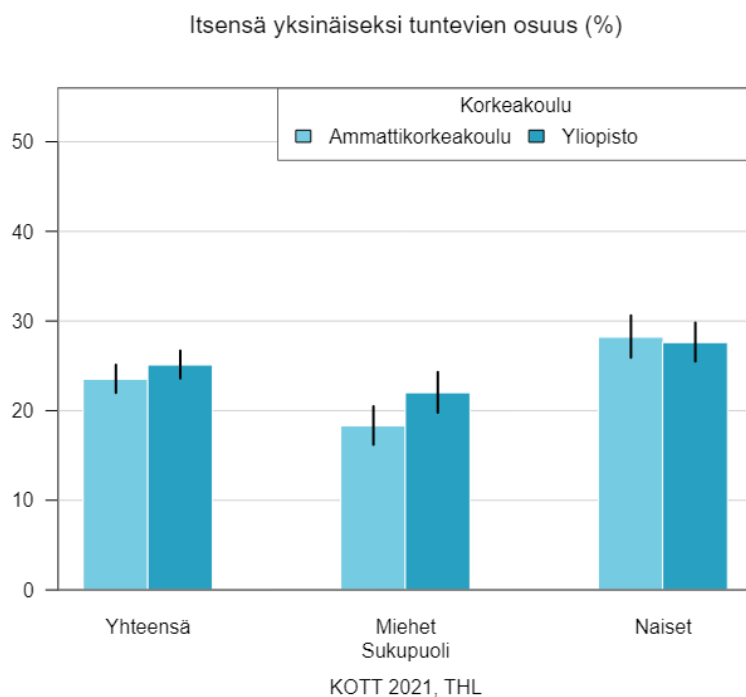
Vastaavaa kyselyä suunnitellessa huomioisimme paremmin seuraavat tekijät; kyselyn julkaisun ajankohta sekä jakelukanavien hyödyntäminen. Vaikkakin olimme tyytyväisiä kyselyn vastaajamääriin, niin olisimmeko voineet saavuttaa suuremman yleisömäärän, jos kysely olisi saatu jakoon aiemmin. Kysely saatiin jakoon vasta huhtikuun viimeisinä päivinä, ja vastausaikaa oli toukokuun puoleen väliin saakka. Tyypillisesti opiskelujen suhteen toukokuu on jo hiljaisempaa aikaa, eivätkä opiskelijat ole välttämättä yhtä motivoituneita vastaamaan vastaavanlaisiin kyselyihin. Kenties kyselyyn vastaaminen ei tuntunut enää ajankohtaiselta, jos mieli on siirtymässä jo kesälomaan, tai opinnot ovat muuten loppusuoralla. Pohdimme myös auttaisiko jalkautuminen kampukselle tavoittamaan suurempaa vastaajamäärää. Suunnitelmissa oli tehdä yhteistyötä opettajien kanssa, ja päästä tuntien alussa kertomaan lyhyesti kyselystä ja kannustamaan siihen vastaamista. Tämä ei valitettavasti toteutunut, kun opitunteja ei oikein enää tuohon aikaan järjestetty. Olisiko jalkautuminen auttanut ihmisiä sitoutumaan vastaamiseen paremmin, kuin etäyhteydenotto sähköpostitse.

Olisi aiheellista selvittää erillisellä kyselyllä, minkälaista kiusaamista opiskelijat kokevat opettajien toimesta. Dynamiikka opettajien ja opiskelijoiden kesken ovat hyvin erityyppistä, ja onkin vaikea uskoa kiusaamisen näyttäytyvän samanlaisena opettajien kuin opiskelijoiden taholta. Kyselymme tuloksissa

emme pysty täysin erottelemaan, että minkä tyyppistä kiusaamista opiskelijat ovat opettajien taholta kohdanneet. Tyypillisesti vastaajat, jotka vastasivat opettajien kiusanneen heitä, olivat he myös kokeneet kiusaamista muiden opiskelijoiden toimesta. Vastaukset ovat näin ollen liian päällekkäisiä, että on miltei mahdotonta erotella vastauksissa tarkempia kiusaamisen menetelmiä. Enemmistö vastaajista olivat kuitenkin valinneet useammista vaihtoehdoista sosiaalisen kiusaamisen. Tähän olisi tärkeää saada tarkempi selvyys, jotta aiheeseen voitaisiin puuttua täsmällisemmin.

Ammattikorkeakouluissa esiintyvää kiusaamista olisi oleellista tutkia lisää. Lasten ja nuorten koulukiusaamisesta sekä työelämässä esiintyvistä kiusaamisesta löytyy runsaasti tutkimusmateriaalia, mutta ammattikorkeakoulut puutoavat johonkin tutkimuskentän mystiseen mustaan aukkoon. Tämän havaitsimme eritoten silloin kun aloimme etsimään sopivaa lähdemateriaalia opinäytetyötä varten. Etenkin kirjallisuudessa on valtava tyhjiö korkeakouluopiskelijoiden kiusaamiskokemuksista. Jonkin verran tutkimusmateriaali pysyimme löytämään, etenkin englanninkielistä materiaalia, mutta tuntuu että Suomessa tämä aihe on hyvin vauvankengissä. Kiusaaminen aikuisten kesken on aiheena moniulotteinen, ja jotta ymmärrämme ilmiötä paremmin, vaatii se lisää tiedonkeruuta.

Aihetta voitaisiin lähestyä vielä tarkemmin kiusaajankin näkökulmasta. Selvitää, mitkä tekijät motivoivat ihmisiä kiusaamaan aikuisiällä, minkälaista apua kiusaajat itse tarvitsisivat kiusaamisen lopettamiseen ja kuinka kiusaaminen on vaikuttanut itse kiusaajan hyvinvointiin ja opiskeluihin. Aihe on sensitiivinen kiusaajan näkökulmasta; mahdollinen huoli tuomitukseksi tulemisesta, seurauksista ym., ja jotta motivoimme kiusaajia osallistumaan keskusteluun, tulee asiaa lähestyä erityisellä hienotunteisuudella.

Kuva 29. KOTT 2021 – Tilastokuviot. Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%) (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021).

Nostimme tämän tilaston vielä erilleen THL:n (2021) teettämästä korkeakouluopiskelijoiden terveyst- ja hyvinvointitutkimuksen tuloksista. Kuten Salmiwalli (2024) yksinäisyyden temasta kirjoittaessaan totesi, ettei yksinäisyys itsessään välttämättä selity kiusaamisella, tai ettei kiusaaminen yksin välttämättä itse aiheuttaisi yksinäisyyttä, olisi aiheellista selvittää, kuinka iso osa korkeakouluopiskelijoista kokee yksinäisyyttä juuri kiusaamisen takia.

Mahdollisia muita tutkimuksen haaroja voisi olla selvitys siitä, kuinka paljon kiusaaminen kuormittaa hyvinvointialan resursseja, kun lasketaan yhteen siihen liittyvät kuntoutumiset ja hoitojaksot. Toisaalta pystytäänkö aikuisuudessa tapahtuvaa kiusaamista ja sen jälkiseurauksia seuraamaan tarpeeksi, että tuota olisi mahdollista seurata pidemmällä ajanjaksolla. Kiusaamisen seuraukset eivät välttämättä näy välittömästi, vaan useampien vuosien päästä, joten vastaava tutkimus vaatisi vuosien pitkäjänteistä työskentelyä.

Kiusaamisen ennaltaehkäisyn näkökulmasta, voisi korkeakoulut hyötyä tunnetaitokurssista. Vaikka tunnetaitoja nykyisin opetellaan parhaimmillaan jo varhaiskasvatuksesta lähtien, on meillä yhteiskunnassa jäljellä aikuisia, jotka ei-

vät ole tutustuneet tunnetaitoihin lapsuudessa, saati aikuisuudessa. Tunnetaitojen oppiminen ja niiden taitojen syventäminen on koko elämän mittainen prosessi. Miksei sitä voitaisi siis vahvistaa vielä ammattikorkeakoulussa.

Ennaltaehkäistäessä on toki tärkeää miettiä kuinka suojaamme itsemme mahdollisilta kiusantekijöiltä, mutta tuntuu että liian harvoin muistetaan kääntää katse myös itseemme kiusantekijänä. Kuinka suojaamme muita itseltämme? Kukaan meistä ei ole immuuni kiusaamiselle, oli se sitten tekijänä tai uhrina. Jotta voimme toimia kuin vastuulliset aikuiset, tulee meidän pystyä vastuuttamaan myös itsemme, ja oppia kunnioittamaan niin omia kuin muiden asettamia rajoja.

10.3 Puuttua vai eikö puuttua? Siinä vasta kysymys

Korkeakouluopiskeluun kuuluu vahvasti vapaa- ja omaehtoisuus, niin itse opiskelujen merkeissä kuin ryhmäytymisen. Ketään ei teknisesti voi velvoittaa muodostamaan kaverisuhteita opiskelutovereiden kanssa. Ikävään tai ei-toivottuun käytökseen toki voidaan puuttua, mutta sekään itsessään ei välttämättä ole niin mustavalkoista.

Aikuiset osaavat toimia myös huomaamattomammin mitä kiusaamiseen tulee. Me pystymme peittelemään ja selittelemään tekojamme huomattavasti kyvykkäämmiin kuin yläasteikäinen nuori. Kuinka tämä hankaloittaa kiusaamisen havainnointia? Palataan mielikuvissamme opinnäytetyön alussa esitettyyn Timon ja Emman kiusaamiskokemukseen, jossa Emma on kertonut Timon kiusaavan häntä. Kuinka tilannetta voitaisiin alkaa purkamaan?

Opettajat voivat kehottaa Timoa lopettamasta Emman nimittelyn, mutta kuinka puuttua Emman syrjimiseen, Timon kokiessa, ettei hän ketään tässä syrji, hänellä vaan ei ole mitään sanottavaa Emmalle. Timo myös vetoaa siihen, ettei mitakaan olevinaan haittaa Timon puhumattomuus. Ja jos Timo on koskaan ärähdellyt Emmalle ilkeämmin, voi Timo sen selittää väsymyksellä tai lisääntyneellä stressillä. Hän kertoo, ettei halua mitään pahaa kellekään.

Sanotaan että opettaja olisikin halukas puuttumaan tilanteeseen ja olisi valmis kyselemään muiden ryhmäläisten ajatuksia ja tulkintoja Timon ja Emman tilanteesta, niin Emma kokeekin kiusaamisesta valtavaa häpeää, eikä näin ollen halua muiden sekaantumista asiaan. Emma toivoisi, että opettajat pystyisivät puuttumaan tähän, mutta opettajat ovat jo keskustelleet Timon kanssa. Ja vaikka keskustelu ei ollut hedelmällisin, ei sen aikana noussut esille mitään hälyttävämpääkään, mikä vaatisi byrokraattisia tai sääntökirjan mukaisia toimenpiteitä.

Opettaja vetää kuitenkin koko ryhmän kesken ryhmäytymispäivän, jossa käydään läpi yhteisiä pelisääntöjä ja keinoja millä voidaan yhteisesti luoda turvallinen tila kaikille. Josko tällainen yhteinen tempaus auttaisi muitakin puuttumaan aktiivisemmin kiusaamiseen ja kannustaisi luomaan hyvää ilmapiiriä. Ryhmäytymispäivästä järjestetään palautekeskustelu, josta opiskelijoiden palaute on oikeastaan positiivista. Opiskelijat kokevat aiheen tärkeänä, ja ovat yhtä mieltä siitä, ettei ketään saisi jättää yksin.

Parin kuukauden kuluttua ryhmäytymispäivästä Emman poissaolot ovat vain lisääntyneet, eikä Emma oikein vastaile koulun sähköpostiin lähetettyihin viesteihin. Ryhmäläisetkään eivät oikein tunnu tietävän miten Emma voi, tai milloin Emma on käynyt viimeksi koulussa. Timo kertoo, ettei ole puhunutkaan Emmalle, että häntä on ainakin turha syyttää. Emma kokee, että hänen kiusaamisensa ei ole ryhmäytymispäivän jälkeen loppunut, ja on kovin uupunut tilanteeseen ja kokemaansa yksinäisyyteen. Emma kokee myös toivottomuutta, kuka hänen puolellaan on koskaan ollutkaan.

Kenen velvollisuus tällaiseen käytökseen olisi kuitenkin puuttua? Opettajien tai muiden työntekijöiden resurssit eivät tyypillisesti ole riittäviä seuraamaan jokaista opiskelijaa erikseen, saati tilanteen etenemistä. Muita kanssa opiskelijoita voidaan tässä tapauksessa kehottaa ja kannustaa puuttumaan ei-toivottuun käytökseen. Timon käytös, vaikka täyttäisi kiusaamisen meriitit, voi olla muuten selitettävissä kuin kiusaamisen aikeilla. Sana sanaa vastaan. Kumpi on enemmän tai vähemmän oikeassa, Emma, kuka kokee tulevansa kiusatuksi, vai Timo, kuka ei koe kiusaavansa?

Yllä olevan esimerkin tarkoituksena on havahduttaa tämän aiheen haasteellisuuteen mitä korkeakouluissa esiintyvään kiusaamiseen liittyy, sekä havainnoinnin, ennaltaehkäisyn että puuttumisen kannalta. Kiusaamiseen puuttuminen on hankalaa, tapahtui se korkeakoulun tiloissa, saati sitten vapaa-ajalla muiden opiskelijoiden toimesta. Yhteiset määritelmät antavat raameja sille, mikä on hyväksyttävää, mutta ihmisen motivaatio käyttäytyä tai tehdä tiettyjä päätöksiä harvoin on yhtä mustavalkoista kuin mitkään laatimamme määritelmät.

LÄHTEET

Bathia, R., M.D. 2023. How to recognize and deal with adult bullying – Learn more about the silent epidemic of adult bullying. Psychology today. WWW-dokumentti. Päivitetty: 29.11.2023. Saatavissa: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/healthier-minds-happier-world/202311/how-to-recognize-adult-bullying> [viitattu 3.8.2024].

Cowie, H. & Myers, C-A. 2016. Bullying among university students – Cross-national perspectives. London and New York: Routledge. E-kirja. Saatavissa: https://books.google.fi/books?hl=en&lr=&id=r_mPCgAAQ-BAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=bullying+among+university+students&ots=H2JwoRQHan&sig=4R8yIMc2W4LQvmvej0MlfCvHZQ&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false [viitattu 3.8.2024].

Hirvonen, S. & Koskela, M. 2021. Koskelan kaltaiset raa'at väkivallan teot harvinaisia, mutta kiusaaminen yleistä – MLL: "Kannattaa olla herkkänä oman lapsen voinnista". Yle. 3.9.2021. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://yle.fi/a/3-12084277> [viitattu 20.10.2024].

Jyväskylän yliopisto. 2024. Määrällinen tutkimus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus> [viitattu 26.11.2024]

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. s.a. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/> [viitattu 25.11.2024]

Kaski, S. & Nevalainen, V. 2017. Jo riittää – Irti kiusaamisesta ja kiusaajista. Helsinki: Kirjapaja.

Kettunen, A. & Mielonen, J. 2015. Koulukiusaamisen ilmeneminen Mikkelin ammattikorkeakoulussa. Mamk – Mikkelin ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyönkoulutus. Opinnäytetyö. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015111716612> [viitattu 3.8.2024].

KiVa Koulu. 2024. Mikä KiVa on? WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kivakoulu.fi/kivaohjelmasta/> [viitattu 26.10.2024].

Konkka, J. 2018. Hyöty – Hyvinvointi – yksi sana, monta mieltä. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 48. Turun ammattikorkeakoulu. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.researchgate.net/profile/Arto-Laitinen/publication/323522087_Joseph_Raz_ja_hyvinvoinnin_ulottuvuudet/links/5a99654345851586a2a9c5a3/Joseph-Raz-ja-hyvinvoinnin-ulottuvuudet.pdf [viitattu 4.10.2024].

Paulin, S. 2019. "Voisin kuvitella, että pahinta kiusaamista olisi ulkopuolelle jättäminen yhteisestä tekemisestä" – Korkeakouluopiskelijoiden kokemus kiusaaminen ja yhteisöllisyys Lapin yliopistossa. Lapin yliopisto. Sosiaalityö. Pro gradu tutkimus. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201902175201> [viitattu 9.10.2024].

Roth, P-C., Korhonen, A. & Saarenpää, J. 2023. Tunnelukutaito – Avain yksilön ja yhteiskunnan menestykseen. Helsinki: Minea Kustannus ja Media Oy.

Saarikoski, H. 2006. Kateus, juoru, kiusaaminen – esseitä henkisestä yhteisöväkivallasta. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Saarinen, P. 2016. Korkeakoulukiusaamisen yhteys opiskelijan opiskelukyvyn ja opintomenestykseen. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Pro-gradu tutkimus. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201604062019> [viitattu 20.10.2024].

Salmivalli, C. 2024. Kiusaamisväkivalta. Ymmärrä kiusaamisilmiö ja puutu oikein. Jyväskylä: Santalahti-kustannus.

Satri, J. 2015. Herkkyys ja kiusaaminen. Helsinki: Basam Books Oy.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2021. Korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimus – KOTT 2021 – tutkimuksen tuloksia. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://terveytemme.fi/kott/index.html> [viitattu 5.9.2023].

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2024. Mittariarvioinnin käsitteet. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/aiheet/toimintakyky/toimia-tietokanta/toimian-kasikirja/mittariarvioinnin-toteutus/mittariarvioinnin-kasitteet> [viitattu 11.11.2024].

Tilastokeskus. 2024. Reliabiliteetti. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://stat.fi/meta/kas/reliabiliteetti.html> [viitattu 11.11.2024].

Turan, N., Polat, O., Karapirli, M., Usyal, C. & Turan, S.G. 2011. The new violence type of the era: Cyber bullying among university students: Violence among university students. *Neurology, psychiatry and brain research*, volyme 17 issue 1, pages 21-26. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1016/j.npbr.2011.02.005> [viitattu 3.8.2024].

Työterveyslaitos. 2024. Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.ttl.fi/teemat/tyohyvinvointi-ja-tyokyky/tyopaikkakiusaaminen/kiusaamisen-ennaltaehkaisy-ja-siihen-puuttuminen> [viitattu 5.8.2024].

Vehkalahti, K. 2019. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsingin yliopisto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/bc1c2c8a-0eb8-4881-ba8f-510ce386b810/content> [viitattu 11.11.2024].

Viljamaa, J. 2023. Ilkeät ihmiset – Tunnista, vältä ja pidä puolesi. Helsinki: Kirjapaja.

Webropol. 2024. Mikä on hyvä kyselyn vastausprosentti? WWW-dokumentti. Päivitetty: 29.8.2024. Saatavissa: <https://webropol.fi/mika-on-hyva-kyselyn-vastausprosentti/> [viitattu 11.11.2024].

Xiao, B. S. & Wong, Y. M. 2013. Cyber-bullying among university students: An empirical investigation from the social cognitive perspective. *International*

Journal of Business and Information. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.researchgate.net/profile/Randy-Yee-Man-Wong-2/publication/263138446_Cyber-bullying_among_University_Students_An_Empirical_Investigation_from_Social_Cognitive_Perspective/links/54df5d2a0cf2953c22b1e862/Cyber-bullying-among-University-Students-An-Empirical-Investigation-from-Social-Cognitive-Perspective.pdf [viitattu 5.7.2024].

Liite 1. Saatekirje

🌻 Osallistu kiusaamiskokemuksiin liittyvään kyselyyn, ja voit vaikuttaa opiskeluviihtyvyyteen! 🌻

*Tämä viesti koskee suomenkielisiä tutkinto-opiskelijoita.
This message applies only for Finnish speaking degree students.*

Kiusaaminen; valtavaa mediahuomiota saanut ja paljon puhututtanut aihe.

Näkökulmana on yleensä lasten ja nuorten kohtaama koulukiusaaminen, ja koemme tärkeäksi tuoda tähän aiheeseen lisää otantaa korkeakouluopiskelijoiden kohtaamasta kiusaamisesta. Kuinka paljon kiusaamista esiintyy, puututaanko siihen tarpeeksi ja miten kiusaamiskokemukset vaikuttavat hyvinvointiin?

Haluamme kartoittaa Savonlinnan kampuksella opiskelevien opiskelijoiden kiusaamiskokemuksia. Arvostamme sinua jokaista, joka on halukas tai kykenevä vastamaan kyselyymme! 🌻 Vastaamalla kyselyyn, voit vaikuttaa Xamkin Savonlinnan kampuksen opiskeluviihtyvyyteen 🌸

Kyselyyn vastaaminen vie noin viisi (5) minuuttia.

Linkki kyselyyn: <https://link.webpolsurveys.com/S/DC9EF092947C74CE>

Ystävällisin terveisin,
sosionomiopiskelijat Anne Puustinen ja Meri Ahonen
KHSA21SP

Liite 2. Webropol-kyselylomake

Kiusaamisen ilmeneminen Xamkissa, Savonlinnan kampuksella Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Kiitos kiinnostuksestasi osallistua kyselyyn!
Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista.

Kysely on luotu kartoittamaan Savonlinnan kampuksella opiskelevien korkeakouluopiskelijoiden mahdollisia kiusaamiskokemuksia, osana opinnäytetyötä, jonka aiheena ammattikorkeakoulussa esiintyvä kiusaaminen.

Kyselyssä on 17 kohtaa, joista yhdeksän (9) ensimmäistä kysymystä ovat pakollisia.

Vapaaehtoisissa kysymyksissä on mahdollisuus vastata tarkemmin minkälaista kiusaamista on kokenut, kuinka se on vaikuttanut hyvinvointiin ja kuinka kiusaamiseen on puututtu.

Vastauksia ei jaeta ulkopuolisille. Vastaaminen on anonyymia. Vastauksia tulee hyödyntämään opinnäytetyön tekijät sekä opiskeluhyvinvoinnin palvelut.

1. Opiskelualasi *

- Fysioterapeutti
- Insinööri (biotuotetekniikka)
- Insinööri (rakennustekniikka, teollinen puurakentaminen)
- Jalkaterapeutti
- Liikunnanohjaaja
- Sairaanhoitaja
- Sosionomi (kouluhyvinvointi ja kuraattorityö)
- Tradenomi (turvallisuusala)
- Muu, mikä?

2. Monennen vuoden opiskelija olet? *

- Ensimmäisen
- Toisen
- Kolmannen
- Neljännen

Opiskelen yliajalla

3. Koulutustasosi *

AMK

YAMK

4. Sukupuoli *

Nainen

Mies

Muun sukupuolinen

En halua määritellä

Opetushallituksen sivusto määrittelee kiusaamisen olevan tahallista ja toistuvaa toimintaa, jonka tarkoituksena on alistaa ja/tai vahingoittaa toista ihmistä.

Kiusaamista ei ole erimielisyydet tai satunnaiset riidat, jollei niissä esiinny tilanteeseen suhteutettuna ongelmallista käytöstä tai toimintaa.

(Lähde: Opetushallitus 2024, Kiusaamisen määrittely ja lainsäädäntö)

5. Onko sinua on kiusattu aiempien opintojen aikana? (Peruskoulu, lukio, ammattiopisto) *

Ei ollenkaan

Satunnaisia kertoja

Enintään vuoden ajan

Useampia vuosia

6. Koetko itse kiusanneesi muita opiskelijoita aiempien opintojesi aikana? (Peruskoulu, lukio, ammattiopisto) *

En tiedosta / tiedä kiusanneeni

En koskaan

Satunnaisesti

~

Säännöllisesti

7. Minkä verran kiusaamista olet kokenut korkeakouluopintojesi aikana? *

- En ollenkaan
 Satunnaisia kertoja
 Enintään vuoden ajan
 Useampia vuosia

8. Koetko itse kiusanneesi muita opiskelijoita korkeakouluopintojesi aikana? *

- En tiedosta / tiedä kiusanneeni
 En koskaan
 Satunnaisesti
 Säännöllisesti

9. Onko joku toinen opiskelija kertonut sinulle kiusaamiskokemuksistaan korkeakouluopiskelujesi aikana? *

- Ei kukaan
 Muutama (1-2 henkilöä)
 Useampi (useampi kuin kaksi henkilöä)

Vastaaminen on vapaaehtoista. Voit valita seuraavissa kysymyksissä useamman sopivan vaihtoehdon. Arvostamme suuresti, jos kiusaamista kokeneet vastaajat pystyisivät jakamaan tarkempaa tietoa kokemuksistaan.

10. Jos olet kokenut kiusaamista korkeakoulussa, millaista se on ollut?

- Verbaalista kiusaamista (nimittelyä, uhkaamista)
 Fyysistä vahingoittamista (lyömistä, tönimistä)
 Omaisuutesi vahingoittamista
 Sosiaalista kiusaamista (syrjintää, ulkopuolelle jättämistä)
 Seksuaalista häirintää tai hyväksikäyttöä
 Vähemmistövihaa (syrjintää tai vihapuhetta liittyen olennaisesti seksuaaliseen

suuntautumiseen, rotuun ymv.)

Nettikiusaamista

Vapaa-ajalla esiintyvää kiusaamista opiskelijatovereiden taholta

Muu, minkälaista?

11. Kenen toimesta olet kokenut kiusaamista?

Toiselta opiskelijalta omasta ryhmästä

Toiselta opiskelijalta toisesta ryhmästä

Opettajalta

Muu henkilökunnan jäsen

12. Onko kiusaamiseen puututtu korkeakouluopintojesi aikana?

Ei laisinkaan

Jokseenkin, mutta kiusaaminen on silti jatkunut

Jokseenkin, kiusaaminen on vähentynyt

Kiusaaminen saatiin loppumaan

Sain kaipaamaani tukea kiusaamiskokemuksen käsittelyyn

En ole halunnut kertoa kiusaamisesta eteenpäin

13. Kuinka kiusaamiseen on puututtu?

//

14. Oletko huomannut kiusaamisen heikentäneen yleisesti hyvinvointiasi?

En oikeastaan

Jokseenkin

Huomattavasti

15. Kuinka koet kiusaamisen vaikuttaneen hyvinvointiisi?

- Heikentynyt motivaatio opiskelujen suhteen (mm. lisääntyneinä poissaoloina)
- Väsymys
- Fyysisiä ahdistuksen aiheuttamia oireita (mm. sydämentykytys, vatsaoireet, vapina, lisääntynyt hikoilu, verenpaineen nousu)
- Psyykkisiä ahdistuksen aiheuttamia oireita (mm. rauhattomuus, pelkotilat, lisääntynyt murehtiminen)
- Lisääntynyt yksinäisyyden tunne / pelko
- Heikentynyt itsetunto
- Muu, mitä?

16. VAPAA SANA

Tässä voit halutessasi kertoa enemmän kiusaamiskokemuksistasi.

//

17. Jätä halutessasi palautetta kyselystä;

//

Kyselyn lopussa kiitokset kyselyyn osallistumisesta.